



ქალთა მიმართ
ძალადობის
პრევენცია:
სტამბოლის
კონვენციის მე-12
მუხლი



დოკუმენტების კრებული ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის აღკვეთისა და პრევენციის შესახებ ევროპის საბჭოს კონვენციით განსაზღვრულ ასპექტებზე

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენცია: სტამბოლის კონვენციის მე-12 მუხლი

დოკუმენტების კრებული ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის აღკვეთისა და პრევენციის შესახებ ევროპის საბჭოს კონვენციით განსაზღვრულ ასპექტებზე

ავტორები:

მარიან ესტერი,
გენდერული ძალადობისა და საერთაშორისო პოლიტიკის მიმართულების ხელმძღვანელი, საჯარო პოლიტიკის სკოლა, ბრისტოლის უნივერსიტეტი (გაერთიანებული სამეფო)

და

სარა-ჯინ ლილეი,

ასოცირებული მკვლევარი, ბრისტოლის უნივერსიტეტი (გაერთიანებული სამეფო)

ევროპის საბჭო

ფრანგულენოვანი რედაქცია:
Prévention de la violence à l'égard des
femmes :

Article 12 de la Convention d'Istanbul

ამ ნაშრომში წარმოდგენილ
მოსაზრებებზე პასუხისმგებელი
არიან ავტორები და ეს მოსაზრებები
შესაძლოა ყოველთვის არ
ასახავდეს ევროპის საბჭოს
ოფიციალურ პოლიტიკას.

ამ დოკუმენტის სრული ვარიანტის ან
მისი ნაწილის რეპროდუცირებასთან
ან თარგმნასთან დაკავშირებული
ყველა თხოვნა უნდა გაიგზავნოს
კომუნიკაციების დირექტორატში (Di-
rectorate of
Communication) (F-67075 Stras-
bourg Cedex or publishing@coe.
int).

ამ დოკუმენტთან დაკავშირებული
ყველა სხვა კორესპონდენცია
უნდა გაიგზავნოს დემოკრატიის
გენერალური დირექტორატის
თანასწორუფლებიანობის
სამმართველოში.

ამ დოკუმენტში მითითებული ყველა
გვერდის მისამართი ინტერნეტში
(URL) ბოლოს ნანახია 2014 წლის 4
აპრილს.

გარეკანი და დიზაინი:
დოკუმენტებისა და პუბლიკაციების
მომზადების დეპარტამენტი (SPDP),
ევროპის საბჭო

© ევროპის საბჭო, 2014 წლის
სექტემბერი დაბეჭდილია ევროპის
საბჭოში

სარჩევი

შესავალი	5
მე-12 მუხლის მოქმედების სფერო	6
ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენცია	10
ქალთა მიმართ ძალადობის სწორად გაცნობიერებისა და პრევენციის თეორიული მოდელები	10
ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოებში გატარებული პრევენციული ღონისძიებების მიმოხილვა	14
მტკიცებულებების ბაზა	15
მე-12 მუხლით დადგენილი ვალდებულებების შესრულება	17
გენდერული სტერეოტიპების დაძლევა	17
ყურადღების გამახვილება მოწყვლადი ჯგუფების პრობლემების გადაჭრაზე	37
მამაკაცებისა და ვაჟების ჩართვა	45
ქალთა გაძლიერება	54
დასკვნები	60
საკონტროლო ჩამონათვალი	61
ევროპის საბჭოს ძირითადი რესურსები	63
ბიბლიოგრაფია	67

შესავალი

პრევენცია ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთაზე მიმართული კოორდინირებული და სტრატეგიული რეაგირების საკვანძო ელემენტია, და პრევენციული ღონისძიებები სათანადო და ეფექტური მომსახურებების მიწოდებისა და დამნაშავეების სასამართლო წესით დევნის პარალელურად უნდა განხორციელდეს.

პრევენციის მიმართულება ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთაზე ორიენტირებული ოთხი მიმართულებიდან ერთ-ერთ მიმართულებას წარმოადგენს, რომლებსაც ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ ევროპის საბჭოს კონვენცია ეყრდნობა (შემდგომში მოხსენიებული როგორც „სტამბოლის კონვენცია“). ქალთა მიმართ ძალადობის გრძელვადიან პერსპექტივაში აღმოფხვრაზე მიმართულ სტრატეგიულ ღონისძიებებს შორის პრევენციული ღონისძიებები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგანაც ისინი მიზნად ისახავენ დამოკიდებულებების, და საბოლოო ანგარიშში კი ქცევის ძირეულ გარდაქმნას. გენდერულ საფუძველზე ძალადობის აღმოფხვრაზე მიმართული ზომები ვერ იქნება ეფექტური დამოკიდებულებების გარდაქმნის გარეშე. სტამბოლის კონვენცია ასახავს ასეთ გრძელვადიან ხედვას, და ყველა პრევენციული ღონისძიების უმთავრესი პრინციპის დასამკვიდრებლად მოითხოვს წევრი სახელმწიფოებისგან ქალებისა და მამაკაცების სოციალური და კულტურული ქცევის მოდელების გარდაქმნის ხელშეწყობას მცდარი წარმოდგენებისა და იმ ტრადიციებისა და პრაქტიკების აღმოფხვრის მიზნით, რომლებიც უარყოფით გენდერულ სტერეოტიპებს ეყრდნობა.

წინამდებარე დოკუმენტის მიზანია პოლიტიკის განსაზღვრასა და გადაწყვეტილებების მიღებაზე პასუხისმგებელი პირებისთვის და პრაქტიკოსებისთვის თეორიული ჩარჩოს და პრაქტიკული მაგალითების შეთავაზება იმის თაობაზე, თუ როგორ შეუძლია თანმიმდევრულ პრევენციულ ღონისძიებებს წვლილის შეტანა ქალთა მიმართ ძალადობის შემცირე-

ბაში. დოკუმენტის ბოლოს მოცემულია რეკომენდაციები პოლიტიკის განსაზღვრაზე პასუხისმგებელი პირებისა და სხვა პირებისთვის, რომლებიც დაინტერესებული არიან ეფექტური პრევენციული ზომების განხორციელებაში გენდერული სტერეოტიპების აღმოფხვრის, ამ პროცესში მამაკაცებისა და ვაჟების ჩართვის, მონყვლადი ჯგუფების საჭიროებების გათვალისწინების და ქალების გაძლიერების მიზნით, სტამბოლის კონვენციის მე-12 მუხლის მოთხოვნების შესაბამისად.

მე-12 მუხლის მოქმედების სფერო

სტამბოლის კონვენცია მყარად ეფუძნება იმ მიდგომას, რომ გენდერული უთანასწორობა ქალთა მიმართ ძალადობის მიზეზს, და იმავდროულად შედეგს წარმოადგენს, და შესაბამისად, კონვენციაში ცალკე თავი ეთმობა პრევენციულ ღონისძიებებზე, რომლებიც მიმართულია ქალთა წინააღმდეგ ძალადობის შეჩერებაზე გენდერული თანასწორობის მიღწევის გზით. ეს გულისხმობს ქალთა წინააღმდეგ ძალადობის გენდერული ხასიათის აღიარებას, რაც განპირობებულია ქალებსა და მამაკაცებს შორის უთანასწორობითა და ძალაუფლების დისბალანსით. ეს ასევე გულისხმობს ქალთა წინააღმდეგ ძალადობის სხვადასხვა ფორმების, მათ შორის ფსიქოლოგიური ძალადობის, შევიწროების, სექსუალური ძალადობის, ქალის სასქესო ორგანოების დასახიჩრების, იძულებითი ქორწინების, იძულებითი აბორტისა და სტერილიზაციის პრევენციას. სტამბოლის კონვენციის მხარე სახელმწიფოებს შესაძლებლობა აქვთ გაავრცელონ კონვენცია ოჯახური ძალადობის ყველა მსხვერპლებზე, და იმ შემთხვევაში, თუ ისინი მიზანშეწონილად მიიჩნევენ, შეიძლება გაითვალისწინონ სპეციფიკური ფაქტორები, რომლებიც დაკავშირებულია ბავშვების ან ხანდაზმული ადამიანების მიმართ ოჯახურ ძალადობასთან, და შესაბამისი ზომები გაატარონ ძალადობის ამ ფორმის აღკვეთისა და პრევენციის მიზნით. მე-12 მუხლი მოიცავს ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციაზე მიმართულ ზოგად ღონისძიებებს, ხოლო ამ მუხლის

მომდევნო მე-13 და მე-16 მუხლებში უფრო კონკრეტული ვალდებულებებია ასახული და დეტალურადაა განწერილი გარკვეული პრევენციული ზომები, მათ შორის ცნობიერების ამაღლება, განათლება, ტრენინგი და დამნაშავის მკურნალობის პროგრამები.

მუხლი 12 - ზოგადი ვალდებულებები

1 მხარეები აუცილებელ ზომებს მიიღებენ ქალისა და კაცის სოციალური და კულტურული ქცევის სტერეოტიპების შეცვლისა და ცრურწმენების, ჩვევების, ტრადიციებისა და სხვა პრაქტიკის შეცვლის მიზნით, რომელიც ეფუძნება ქალთა არასრულფასოვნების იდეას, ან ქალებისა და მამაკაცების სტერეოტიპულ როლებს.

2 მხარეები აუცილებელ საკანონმდებლო ან სხვა ზომებს გაატარებენ ამ კონვენციით განსაზღვრული ძალადობის ფიზიკური ან იურიდიული პირის მიერ ჩადენის პრევენციის მიზნით.

3 ამ თავით გათვალისწინებული ნებისმიერი ზომის განხორციელების პროცესში მხედველობაში იქნება მიღებული და გადაჭრილი იმ პირების კონკრეტული საჭიროებები, რომლებიც გარკვეული გარემოებების გამო მოწყვლადები არიან, და ყველა მსხვერპლის ადამიანის უფლებები სათანადოდ იქნება დაცული.

4 მხარეები საჭირო ზომებს გაატარებენ საზოგადოების ყველა წევრის, განსაკუთრებით მამაკაცების და ბიჭების ნასახალისებლად, რათა მათ აქტიური წვლილი შეიტანონ ამ კონვენციით განსაზღვრული ძალადობის ყველა ფორმის პრევენციაში.

5 მხარეები უზრუნველყოფენ, რომ კულტურა, ჩვევები, რელიგია, ტრადიციები და ეგრეთ წოდებული “ღირსება” არ იქნება მიჩნეული გამართლებად ამ კონვენციის განსაზღვრული ძალადობის ნებისმიერი აქტისათვის.

6 მხარეები საჭირო ზომებს გაატარებენ ქალების უფლებამოსილების გაზრდაზე მიმართული პროგრამების განხორციელებისა და ღონისძიებების ხელშესაწყობად

მე-12 მუხლის მიზანია ადამიანების გულსა და გონებაში ჩანვდომა ქალთა მიმართ მათი დამოკიდებულებების, აზრებისა და წარმოდგენების შეცვლის, და ასევე ქალის საზოგადოებაში როლისა და სტატუსის, მათი სექსუალურობის და ქალთა ორგანიზაციების როლის ახლებურად გააზრების მიზნით. კონვენციის საბოლოო მიზანია მამაკაცებისა და ქალების, ბიჭებისა და გოგონების ქცევის გარდაქმნა, რომელზეც ამჟამად დიდ გავლენას ახდენენ მცდარი წარმოდგენები, გენდერული სტერეოტიპები, ტრადიციები და ადათ-წესები, რაც თავის მხრივ განაპირობებს ქალთა ძალადობის ჩადენას, ან დაგმობას (მუხლი 12, პარაგრაფები 1 და 2).

სტამბოლის კონვენციის განმარტებით ბარათში უფრო დეტალურადაა განმარტებული, თუ რას გულისხმობს კონვენციით განსაზღვრული პრევენციული ზომები. კერძოდ, განმარტებით ბარათში ნათქვამია, რომ ნებისმიერი პრევენციული ზომა უნდა ითვალისწინებდეს მონყვლადი ადამიანების საჭიროებებს და იმ გარემოებებს, რომლებშიც ისინი იმყოფებიან¹ (მუხლი 12, პარაგრაფი 3). ეს ნიშნავს, რომ ქალთა მიმართ ძალადობის ყველა ფორმის აღმოფხვრაზე მიმართული პოლიტიკური მიდგომები უნდა უზრუნველყოფდეს ცნობიერების ამაღლებას იმის თაობაზე, რამდენად დიდ ზეგავლენას ახდენს ძალადობა უნარშეზღუდულ ქალებზე, ნივთიერებების ბოროტად მომხმარებლებზე, მეძავებზე, ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებზე, მიგრანტებზე, მათ შორის ლეგალური დოკუმენტების გარეშე მიგრანტებსა და ლტოლვილებზე, ლესბოსელ ქალებზე, ბისექსუალ და ტრანსგენდერ ადამიანებზე, აივ დადებით ადამიანებზე, უსახლკაროებზე, ბავშვებზე და ხანდაბმულებზე, აგრეთვე რეგიონებში მცხოვრებ ადამიანებზე, და ასევე იმის განმარტებას, თუ რამდე-

¹ წინამდებარე დოკუმენტში ტერმინი „მონყვლადი პირები“ გამოიყენება იმ ადამიანების აღსანიშნავად, რომლებიც „გარკვეული გარემოებების გამო მონყვლადები არიან“, როგორც ეს მე-12 მუხლის მე-3 პარაგრაფშია ასახული. ეს ტერმინი არ უნდა იქნას ინტერპრეტირებული ისე, თითქოს ევროპის საბჭოსთვის განკუთვნილი მოცემული დოკუმენტის ავტორები გულისხმობდნენ პირებს, რომლებიც თანდაყოლილად მონყვლადები არიან. მოცემულ შემთხვევაში მონყვლადობას განაპირობებენ სოციალური, ეკონომიკური და კულტურული პროცესები და უთანასწორობა, რომელიც დროთა განმავლობაში ტრანსფორმაციას განიცდის, რის გამოც გარკვეული ჯგუფები მონყვლადები ხდებიან.

ნად მნიშვნელოვანია სტერეოტიპებსა და ცრუ წარმოდგენებთან ბრძოლა, რომელიც მოსახლეობის უმეტეს ნაწილშია გაბატონებული.

იმის გათვალისწინებით, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია მამაკაცებისა და ბიჭების ჩართვა ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციაში გენდერული როლების შესახებ წარმოდგენების ტრანსფორმაციის გზით, მე-12 მუხლის მე-4 პარაგრაფი მოითხოვს, რომ საზოგადოების ყველა წევრმა, განსაკუთრებით კი მამაკაცებმა და ბიჭებმა აქტიური მონაწილეობა უნდა მიიღონ ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციაში, და თავისი მაგალითით და ქცევით გავლენა იქონიონ დამოკიდებულებების გარდაქმნაზე.

კონვენციაში განცხადებული მიზნების შესაბამისად, რაც ითვალისწინებს ქალთა მიმართ არსებული დამოკიდებულებებისა და წარმოდგენების შეცვლას, მე-12 მუხლის მე-5 პარაგრაფი ადგენს, რომ ქალის წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულები კვალიფიცირებული იქნას დანაშაულად დამოუკიდებლად იმისა, თუ რა განზრახვა ამოძრავებდა ამ დანაშაულების ჩამდენს. კულტურა, ადათ-წესები, რელიგია, ტრადიციები ან ეგრეთ წოდებული ღირსების დაცვა ვერ ჩაითვლება ქალის მიმართ ჩადენილი დანაშაულის გამართლებად.

იმ პრინციპიდან გამომდინარე, რომ ქალის მიმართ ძალადობა წარმოადგენს გენდერული უთანასწორობის მიზეზსა და იმავდროულად შედეგს, მე-12 მუხლის მე-6 პარაგრაფი მოითხოვს შესაბამისი აქტივობებისა და პროგრამების განხორციელებას ქალთა მონყვლადობის შემცირების მიზნით, რაც ყველა სფეროში, მათ შორის პოლიტიკურ და ეკონომიკურ სფეროებში უფრო მეტი გენდერული თანასწორობის მიღწევას გულისხმობს.

ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენცია

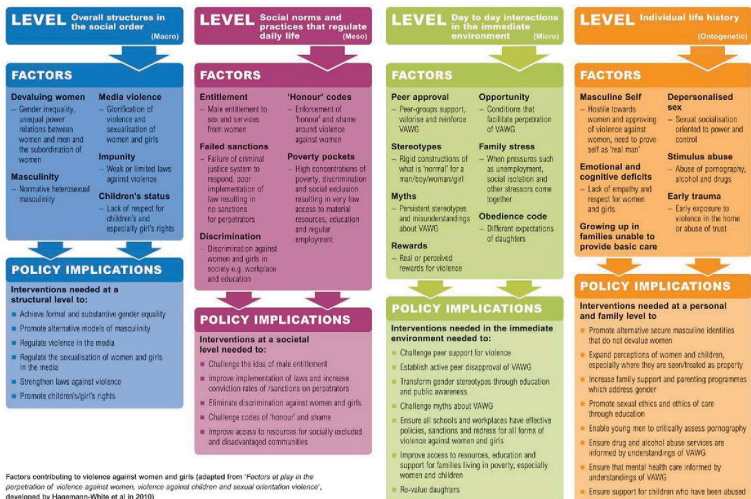
გენდერულ საფუძველზე ძალადობა წარმოადგენს ქალებისა და გოგონების ადამიანის უფლებების დარღვევას და უარყოფით ზეგავლენას ახდენს მათ უნარზე აქტიური და სრულფასოვანი მონაწილეობა მიიღონ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. გენდერულ საფუძველზე ძალადობა შეიძლება გამოიხატებოდეს ოჯახური ძალადობის, სექსუალური ძალადობის, იძულებითი ქორწინების, ან ქალის გენიტალიების დასახიჩრების სახით.

თეორიული მოდელები ქალთა მიმართ ძალადობის გაცნობიერებისა და პრევენციისთვის

გენდერულ საფუძველზე ქალთა მიმართ ძალადობა, რომელიც განპირობებულია უთანასწორობითა და ძალაუფლების დისბალანსით, არა რაიმე ერთი მიზეზის, არამედ მთელი რიგი რისკ ფაქტორებისა და გავლენების შედეგს წარმოადგენს. იმ რისკ ფაქტორებსა და გავლენებს შორის ურთიერთმიმართების გამოვლენა, რომლებიც დანაშაულის ჩადენას იწვევს, რამდენიმე მოდელის გამოყენებითაა შესაძლებელი. მაგალითად, „ეკოლოგიური მოდელის“² ფარგლებში რისკ ფაქტორების დონეებად ორგანიზება ხდება იმისდა მიხედვით, თუ სად ხდება ძალადობა (საზოგადოებაში, ინსტიტუციონალურ დონეზე, თემის თუ ინდივიდუალურ დონეზე). ჰაგემან-უაითმა (2010) მოცემული მოდელი ინტერაქტიული მოდელის სახით ჩამოაყალიბა, ძალადობის ჩადენისკენ მაპროვოცირებელი სხვადასხვა მიზეზების სიღრმისეულ კვლევაზე დაყრდნობით. ავტორმა ასეთი გზით იმის ილუსტრირება მოახდინა, თუ როგორ ურთიერთქმედებენ სხვადასხვა დონეზე არსებული რისკ-ფაქტორები, რის შედეგადაც ქალის წინააღმდეგ გენდერული ძალადობა ხდება. ზემოთხსენებული ინტერაქტიული მოდელი სასარგებლო ჩარჩოს წარმოადგენს

² ლ. ჰეისე (1998), „ქალთა მიმართ ძალადობა: ინტეგრირებული ეკოლოგიური ჩარჩო“, ქალთა მიმართ ძალადობა, 1998 ტომი 4, No. 3, გვ. 262.

პრევენციის სტრატეგიის შესამუშავებლად, რომელიც განსაზღვრულია როგორც გენდერული უთანასწორობის საშუალებების, გზებისა და მექანიზმების განადგურება, და მოცემული ჩარხო განმარტავს იმ კონტექსტებს, რომლებიც ხელს უწყობენ ამ სახის დანაშაულის ჩადენას, და შესაბამისად, საჭიროა ამ კონტექსტების განადგურება ან გარდაქმნა, იმისთვის რომ ქალების მიმართ ძალადობის ეფექტური პრევენცია მოხდეს³. მოდელში იმ ფაქტორების იდენტიფიცირება ხდება, რომლებიც ოთხ დონეზე არსებობენ, კერძოდ, საზოგადოების, ინსტიტუტების, ოჯახების/თანატოლების და ინდივიდუალურ დონეზე, და ეს ფაქტორები აღმოფხვრას საჭიროებენ.



წყარო: ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთა (2011), სხვა სამყაროს არსებობა შესაძლებელია: მიწოდება გრძელვადიანი და მიზანმიმართული ზომების გატარებისკენ ქალებისა და გოგონების მიმართ ძალადობის აღკვეთის მიზნით, ლონდონი: EVAW კოალისი, გვ 18-19. www.endviolenceagainstwomen.org.uk/data/files/resources/19/a_diferent_world_is_possible_report_email_version.pdf

პაგემან-უაითი და სხვები, (2010), "ფაქტორები, რომლებიც ხელს უწყობენ ქალებისა და ბავშვების მიმართ და სექსუალური ორიენტაციის ნიშნით ძალადობას - მრავალდონიანი ინტერაქციული მოდელი", ევროკომისია, ქალებისა და ბავშვების მიმართ და სექსუალური ორიენტაციის ნიშნით ძალადობის აღმოფხვრაზე მიმართული კვლევა ეროვნული კანონმდებლობის სტანდარტიზაციის შესაძლებლობებისა და საჭიროებების შეფასების გზით, ევროკავშირის გამომცემლობა, ლუქსემბურგი; ლ. კელი და ჯ. ლოვეტი (2012), კარგი პრაქტიკის გამიჯნავ გენდერული თანასწორობის საკითხებზე: ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული აქტივობები ქალების და გოგონების მიმართ ძალადობის აღკვეთის მიზნით, სადისკუსიო ნაშრომი, გაერთიანებული სამეფო, ევროკომისია (მართლმსაჯულება), ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: http://ec.europa.eu/justice/genderequality/files/exchange_of_good_practice_uk/uk_discussion_paper_uk_2012_en.pdf.

საზოგადოების (მაკრო) დონეზე, სახელმწიფომ პრევენციული ზომები უნდა გაატაროს, რათა არსებული სოციალური სტრუქტურები გარდაქმნას. საჭიროა საზოგადოების იმ დამოკიდებულებების შეცვლა, რომლებიც გენდერულ საფუძველზე ქალთა მიმართ ძალადობას უწყობენ ხელს. ამის მიღწევა შესაძლებელია, მაგალითად პოზიტიური იდეების გავრცელებით იმის თაობაზე, თუ რა არის „მამაკაცური ქცევა“, და მედიის მიერ ძალადობისა და ქალის სექსუალიზაციის გაშუქების სათანადოდ რეგულირება. საჭიროა კანონმდებლობის გადასინჯვა და ეფექტურად განხორციელება, და იმის უზრუნველყოფა, რომ დამნაშავეებმა არა მხოლოდ პასუხი აგონ, არამედ ასევე დაბალანსდეს ქალებსა და მამაკაცებს შორის ძალაუფლებაზე დაყრდნობილი ურთიერთობები დისკრიმინაციის აღმოფხვრისა და ქალების გაძლიერების გზით.⁴

ამ ინტერვენციის გარდა, რომელიც მაღალ დონეზე გარდაქმნების მიღწევაზეა ორიენტირებული, უფრო ქვედა ინსტიტუციონალურ (ანუ მეზო) დონეზე საჭიროა არსებული ნორმების და ღირებულებების გარდაქმნა ქალების ქცევის მიმართ, რომელიც გულისხმობს, რომ ქალები მორჩილები უნდა იყონ. საჭიროა ისეთი პოლიტიკის შემუშავება და დანერგვა, რომელიც დაგვეხმარება იმ წარმოდგენების დაძლევაში, რომ მამაკაცი ქალზე უპირატესია და ქალი მას უნდა დაემორჩილოს, ანუ მაგალითად გარკვეულ საზოგადოებებში არსებული „ღირსების კოდექსით“ დადგენილი მცდარი წარმოდგენების დაძლევა, ასევე გენდერზე დაფუძნებული დისკრიმინაციის აღკვეთა დასაქმებისა და განათლების სფეროებში, იმის უზრუნველყოფა, რომ სააგენტოებმა შესაბამისი სანქციები დააკისრონ ქალის მიმართ გენდერულ საფუძველზე ჩადენილი ნებისმიერი ძალადობის შემთხვევებში, რაც ამჟამად არ ხდება, და საზოგადოებაში სრული დაუსჯელობის განცდა იქმნება.

შემდეგ (ანუ მიკრო) დონეზე, რაც გულისხმობს ოჯახს და თანატოლებს, ძალადობის განმაპირობებელი ფაქტორები მოიაზრება ოჯახის, ან თანატოლების ჯგუფების კონტექსტში,

⁴ იქვე

სადაც ზოგადი სოციალური ნორმების რეალიზაცია ხდება მოსალოდნელი, ან სოციალურად მისაღები პრაქტიკის გზით. ანუ, ეს არის ისტორიულად და კულტურულად განპირობებული გენდერული სტერეოტიპები, რომლებიც გავრცელებულია ოჯახებში, ან მაგალითად, მოზარდების ჯგუფებში, რომლებიც ხასიათდებიან ანტი-სოციალური ქცევით, და/ან ფიზიკური და სექსუალური ხასიათის აგრესიით. პოლიტიკა და პრაქტიკა, რომელიც მიმართულია მამაკაცებისა და ბიჭების ჩართულობის უზრუნველყოფაზე ახალგაზრდების ჯგუფებთან მუშაობის, ან სპორტული აქტივობებისა და სხვა საზოგადოებრივი აქტივობების განხორციელების გზით, შეიძლება ეფექტური გამოდგეს არსებული გენდერული სტერეოტიპების გაქარწყლებისთვის, და პოტენციური მსხვერპლებისადმი მიუღებელი დამოკიდებულებების გამოვლენის შემთხვევაში ამ დანაშაულების ჩამდენებმა აღარ უნდა დაიმსახურონ საზოგადოების „მონონება“ ან „ჯილდო“.

ინდივიდუალურ (ანუ ონტოგენეტიკურ) დონეზე, ანუ ყოველდღიურ ცხოვრებასა და პრაქტიკაში, ზომები მიმართული უნდა იყოს ადამიანების ისეთ თვისებებზე და მახასიათებლებზე, რომლებიც მათ მიდრეკილს ხდიან ძალადობისკენ. ასეთ მახასიათებლებს შეიძლება მიეკუთვნებოდეს მშობლების მიერ არასათანადო აღზრდა, ადრეულ ასაკში ოჯახურ ძალადობას დაქვემდებარება, ისეთი ეგრეთ წოდებული „მამაკაცური ქცევის გამომხატველი“ ფაქტორების არსებობა, რომლებიც ქალთა მიმართ ძალადობას განაპირობებენ (ალკოჰოლისა და ნარკოტიკული ნივთიერებების მოხმარება). მოცემულ დონეზე ძალადობის პრევენცია უნდა მოიცავდეს საგანმანათლებლო და თერაპიულ ღონისძიებებს დამნაშავეებისთვის, სპეციალისტების მუშაობას იმ ბავშვებთან, რომლებიც ძალადობას, ან ოჯახურ ძალადობას დაექვემდებარნენ, მშობლებთან მუშაობაზე მიმართულ პრევენციულ საგანმანათლებლო პროგრამებს, და ნივთიერებების ბოროტად მოხმარების შემცირებაზე მიმართულ ღონისძიებებს. მიზნობრივი დახმარების განწევა იმ ქალებისთვის, რომლებიც გენდერულ საფუძველზე ძალადობის მსხვერპლები გახდნენ, ასევე უაღრესად მნიშვნელოვანია მოცემულ დონეზე.

ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოების მიერ გატარებული პრევენციული ზომების მიმოხილვა

ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოების მიერ ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის მიზნით გატარებული ზომები ძირითადად მოიცავენ ცნობიერების ამაღლებას, განათლებას, ტრენინგს, და სათემო ინტერვენციების პროგრამებს. ასევე, ეროვნულ დონეზე ფართოდ გავრცელებულია ძალადობის წინააღმდეგ მიმართული კამპანიების ჩატარება სახელმწიფო სტრუქტურებსა და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის გზით, სახელმწიფოს თანამშრომლობა ქალთა მიმართ გენდერული ძალადობის სფეროს სპეციალისტებთან და მათი გამოცდილების გამოყენება ძალადობის აღკვეთის მიზნით. ბოლო პერიოდში გამოიკვეთა კამპანიების ჩატარების ტენდენცია ისეთი საშუალებების გამოყენებით, როგორცაა ვებგვერდები, და ისეთ განსაკუთრებით მონყვლად სამიზნე ჯგუფებზე ორიენტირებული საინფორმაციო მასალები, როგორებიცაა მიგრანტი ქალები, ფერადკანიანები და ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლები, ოჯახური ძალადობის მსხვერპლი უნარშეზღუდული ქალები და სხვა. ძალიან მცირე რაოდენობის კამპანიები ეწყობა ისეთი ჯგუფების მიმართ არსებული დამოკიდებულებების გარდაქმნის მიზნით, როგორებიცაა ლესბოსელი ქალები, გეები, ბისექსუალები და ტრანსგენდერები (LGBT)⁵. ქალების მიმართ სექსუალურ ძალადობასთან ბრძოლის მიზნით ზოგმა წევრ სახელმწიფომ ჩაატარა ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული კამპანიები და ტრენინგ პროგრამები პროფესიონალებისთვის, მაგრამ აღსანიშნავია, რომ წევრ სახელმწიფოებს შორის დიდი განსხვავება არსებობს შესაბამისი სპეციალიზირებული სერვისებისა და იმ მასალების ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით, რომლებიც განკუთვნილია სექსუალური ძალადობის მსხვერპლებისა და ამ სფეროში მომუშავე სპე-

EIGE (2013), კვლევა „ოჯახური ძალადობის აღკვეთაზე მიმართული მეთოდების, ინსტრუმენტებსა და კარგი პრაქტიკის თაობაზე“ (პეკინის მოქმედებათა პლატფორმა, D მიმართულება), ცნობიერების ამაღლება, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/EIGE-DOMESTIC-VIOLENCE-AWARENESSRAISING.pdf>.

ციალისტებისთვის⁶. ევროკავშირის ქვეყნებში გატარებული კამპანიები და ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული სხვა აქტივობები ძირითადად მიმართულია ოჯახური ძალადობისა და სექსუალური ძალადობის აღმოფხვრაზე.

წევრი სახელმწიფოების უმეტესობა ახორციელებს პროგრამებს და აქტივობებს, რომლებიც მიმართულია ბავშვების, მასწავლებლების, ახალგაზრდებისა და საზოგადოების განათლებაზე⁷, და შესაბამისი სააგენტოებისთვის და სტრუქტურებისთვის ტრენინგების ჩატარებაზე (სასამართლო, პოლიცია, პრაქტიკოსი ადვოკატები, განათლების სფეროს სპეციალისტები, სოციალური და ჯანდაცვის სფეროების სპეციალისტები). ეს ტრენინგები მიზნად ისახავს პროფესიონალების ცოდნის ამაღლებას ქალთა მიმართ ძალადობის ყველა ფორმის თაობაზე, და შესაბამისი უნარების განვითარებას ამ გამონწვევაზე სათანადო რეაგირების მიზნით, და/ან კასკადური ტრენინგების ჩატარება დანერგულებებში ან თემებში ცოდნის გადაცემის და გაზიარების ხელშეწყობის მიზნით⁸.

მტკიცებულებების ბაზა

მტკიცებულებების ბაზა პრევენციულ ღონისძიებებზე განვითარების ადრეულ ეტაპზე იმყოფება იმის გამო, რომ ზოგადად ამ ზომების ეფექტურობის ყოვლისმომცველი შეფასებების საკმარისი რაოდენობა ჯერ არ ჩატარებულა. კვლევის თვალსაზრისით, გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფასა და სექსუალური ძალადობის პრევენციაზე მიმართუ-

⁶ EIGE (2012), ევროკავშირში ქალთა მიმართ სექსუალურ ძალადობასთან ბრძოლის სფეროში არსებული მონაცემების და რესურსების იდენტიფიცირება და რუქის შედგენა, ევროკავშირის პუბლიკაციების განყოფილება, ლუქსემბურგი.

⁷ <http://eige.europa.eu/content/domestic-violence>

⁸ ევროპის საბჭო (2014), ქალთა ძალადობისგან დაცვის შესახებ რეკომენდაცია Rec(2002)5-ის განხორციელების მონიტორინგის მე-4 რაუნდის შედეგების ანალიტიკური კვლევა, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/Docs/Analytical%20Study%20ENG.pdf; EIGE (2013); EIGE (2013), კვლევა „ოჯახური ძალადობის აღკვეთაზე მიმართული მეთოდების, ინსტრუმენტებსა და კარგი პრაქტიკის თაობაზე“ (პეკინის მოქმედებათა პლატფორმა, D მიმართულება), ტრენინგი, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/EIGE-GOOD-PRACTICES-TRAINING-Domestic-Violence.pdf>

ლი პროგრამების ეფექტურობის დემონსტრირება კვლევის მხოლოდ კონკრეტული დიზაინის გამოყენებითაა შესაძლებელი, კერძოდ კი რანდომიზირებული კონტროლირებული კვლევების, ან კვაზი-ექსპერიმენტული დიზაინის კვლევების ჩატარების გზით. მტკიცებულებების უქონლობის პირობებში პროგრამების ეფექტურობის შეფასება იმ პოტენციალზე დაყრდნობით ხდება, რომელიც მათ გააჩნიათ, და ასეთ შემთხვევებში პროგრამების ეფექტურობის შეფასება ცნობილი რისკ ფაქტორების გათვალისწინებით, ან თეორიულ ჭრილში ხორციელდება, მაშინაც კი, თუ დასკვნების მხარდასაჭერად საკმარისი მტკიცებულებები არ არსებობს⁹. მიუხედავად ამისა ხაზგასასმელია, რომ მტკიცებულებების უქონლობა არ უნდა იყოს აღქმული როგორც იმის მტკიცებულება, რომ პრობლემა არ არსებობს¹⁰, და პროგრამების შემუშავებაზე პასუხისმგებელმა პირებმა უნდა დააფუძნონ პროგრამები არსებული პრევენციული სამუშაოების შედეგებზე, რომლებიც ყველაზე ეფექტური გამოდგა შემდეგი თვალსაზრისით:

- f ეფუძნება გენდერულ და ადამიანის უფლებათა დაცვის მიდგომებს;
- f ადგილობრივ ვითარებაზე მტკიცებულებების მოძიების საშუალებას იძლევა;
- f მდგრადია, და პროგრამის სხვა ტერიტორიებზეც განხორციელება შესაძლებელი;
- f საზოგადოების გარიყული ჯგუფების გაძლიერების საშუალებას იძლევა;
- f გულისხმობს სათემო დონეზე განხორციელებას და ჩართულობას;
- f გულისხმობს პარტნიორობების ჩამოყალიბებას¹¹.

⁹ უფრო დეტალური ინფორმაციისთვის, იხილეთ მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის/ლონდონის ჰიგიენისა და ტროპიკული მედიცინის ინსტიტუტის დოკუმენტი (2010), ქალების მიმართ ძალადობისა და პარტნიორის მხრიდან სექსუალური ძალადობის პრევენცია: ქმედებების ჩატარება და მტკიცებულებების მოძიება, WHO, ჟენევა, გვ 36 და 70-75.

¹⁰ ლ. ჰეისე (2011), "რა მუშაობს ეფექტურად პარტნიორის მხრიდან სექსუალური ძალადობის პრევენციის თვალსაზრისით? მტკიცებულებების მიმოხილვა: ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: http://strive.lshtm.ac.uk/system/files/attachments/Heise%20Partner%20Violence%20evidence%20overview_0.pdf.

¹¹ ლ. კელი და ჯ. ლოვეტი, მე-3 მენიშენა

მოცემული ნაშრომი ეყრდნობა არსებული პრაქტიკის შედეგად მოძიებული მონაცემების შეფასებას, და ასევე მე-12 მუხლით დადგენილ ვალდებულებებთან დაკავშირებული ზომების პოტენციალის შეფასებას სტამბოლის კონვენციის შესაბამისად დასახული და პრევენციაზე მიმართული ღონისძიებების ეფექტურობის შესახებ მტკიცებულებების პრაქტიკული ბაზის შექმნის მიზნით.

მე-12 მუხლით დადგენილი ვალდებულებების შესრულება

მთელი რიგი პრევენციული ღონისძიებები უნდა გატარდეს ერთდროულად სხვადასხვა დონეზე იმისთვის, რომ სისტემური ცვლილებები განხორციელდეს ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე განხორციელებული ძალადობის აღმოფხვრის მიზნით. ნევრი სახელმწიფოები სხვადასხვა ზომებს ატარებენ ქალებსა და მამაკაცებს შორის თანასწორობის მიღწევისთვის გენდერული სტერეოტიპების დაძლევის, და მამაკაცებისა და ბიჭების ჩართვის გზით უფრო ფართომასშტაბურ ღონისძიებებში, რომლებიც ქალებისა და გოგონების გაძლიერებას შეუწყობენ ხელს. ქვემოთ მოცემულია იმის მაგალითები, თუ როგორ შეიძლება ამის განხორციელება. ამ ზომების მიზანია სტამბოლის მე-12 მუხლის მოთხოვნების განხორციელებასთან დაკავშირებით პოლიტიკის განმსაზღვრელი პირებისთვის სახელმძღვანელო დირექტივების მიწოდება.

გენდერული სტერეოტიპების დაძლევა

“ზოგადად, სტერეოტიპების შექმნა ადამიანის ბუნებისთვის დამახასიათებელია. ეს არის ის გზა, რომლის მეშვეობითაც ადამიანების გარკვეული კატეგორიებისთვის და ჯგუფებისთვის მიკუთვნებას ვახორციელებთ, რასაც ხშირად ქვეც-

ნობიერად ვაკეთებთ, ნაწილობრივ იმისთვის, რომ ჩვენს გარშემო არსებული სამყარო უფრო მარტივად წარმოვაჩინოთ“¹². სტერეოტიპები შეიძლება იყოს სახვითი ხასიათის (ანუ გარკვეული ჯგუფის ყველა წევრისთვის მსგავსი მახასიათებლების მიწერა, დამოუკიდებლად ინდივიდუალური განსხვავებებისა), და განმსაზღვრელი ხასიათის (ანუ, „მისალები“ ქცევის პარამეტრებს ადგენდეს). გენდერული სტერეოტიპები ქალებსა და მამაკაცების შესახებ მითების დამკვიდრებას უწყობენ ხელს, და მათ „სარწმუნო“ სახეს სძენენ. მაგალითად, ბევრი საზოგადოებისა და კულტურისთვის დამახასიათებელია ქალების მიჩნევა უფრო ემოციურ, და ნაკლებად რაციონალურ არსებებად, რის გამოც ისინი სავარაუდოდ ნაკლებად სანდოები არიან, ვიდრე მამაკაცები. ასეთი მოსაზრებები ხშირად ქალთა მიმართ ისტორიულად, ან თანამედროვე პირობებში არსებული დისკრიმინაციული (პატრიარქალური) დამოკიდებულებებით და აღქმებითაა განპირობებული. ეს დამოკიდებულებები ხშირად კულტურულ, რელიგიურ და ტრადიციულ ღირებულებებს ეფუძნება. სტერეოტიპების ჩამოყალიბება უფრო პრობლემური ხდება, როდესაც ეს ქალების დამცირებისა და დამორჩილების მიზნით ხდება.

ქალებისა და მამაკაცების სოციალურ და კულტურულ ღირებულებებზე დაფუძნებული ქცევისა და დამოკიდებულებების გარდაქმნაზე მიმართული ღონისძიებები ეფექტურად უნდა ანგრევდეს გენდერულ სტერეოტიპებს. ამის მიღწევა შესაძლებელია სხვადასხვა დონეზე ღონისძიებების გატარების გზით, მათ შორის: არადისკრიმინაციული/დისკრიმინაციის ამკრძალველი კანონმდებლობის მიღება, პრევენციაზე მიმართული სტრატეგიების შემუშავება, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული კამპანიების გატარება, მედიასთან თანამშრომლობა, საგანმანათლებლო სექტორის ჩართვა, სათემო პროგრამების შემუშავება მოსახლეობის

¹² რ. კუკი და ს. კიუზაკი (2010), გენდერული სტერეოტიპების ჩამოყალიბება: ტრანსნაციონალური სამართლებრივი პერსპექტივები, პენსილვანიის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, ფილადელფია, გვ 1

ჯგუფებისთვის, რომლებშიც საკმაოდ ღრმადაა ფესვგადგმული გენდერული სტერეოტიპები, და მათგან გამომდინარე საზიანო პრაქტიკები. ის, თუ როგორაა შესაძლებელი ამის განხორციელება, ქვემოთაა განხილული, და ასევე მოცემულია პრაქტიკული მაგალითები.

კანონმდებლობისა და პოლიტიკის რეფორმირება

გენდერული სტერეოტიპების ასახვა როგორც განზრახ, ასევე გაუცნობიერებლად, კანონმდებლობაში, პოლიტიკაში და პრაქტიკაში, ხელს უწყობს ქალთა მიმართ დისკრიმინაციული დამოკიდებულების უფრო ღრმად დამკვიდრებას¹³. შესაბამისად, უაღრესად მნიშვნელოვანია პოლიტიკური ზომების მნიშვნელობის სწორად გაცნობიერება ისეთი სოციალური ნორმებისა და ღირებულებების დამკვიდრებაში, რომლებიც ხელს უწყობენ გენდერული თანასწორობის მიღწევას და ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციას. კანონმდებლობა და პოლიტიკური პროცესები გენდერული სტერეოტიპებისგან და დისკრიმინაციული ტერმინოლოგიისა და ცნებებისგან თავისუფალი უნდა იყოს. უნდა შემუშავდეს ისეთი პოლიტიკა, რომელიც უზრუნველყოფს, რომ ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციაზე მიმართული პოლიტიკა სტრატეგიული და თანმიმდევრული გზით განხორციელდება.

მაგალითად, ესპანეთის კანონში ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრაზე მიმართული აქტი, კერძოდ გენდერული ძალადობისგან დაცვაზე მიმართული ინტეგრირებული ზომების შესახებ კანონი ითვალისწინებს მთელ რიგ პრევენციულ ღონისძიებებს, მიმართულს საჯარო და კერძო სექტორზე. ესპანეთის კანონმდებლობა საერთაშორისო დონეზე აღიარებულია როგორც მონინავე პრაქტიკა გენდერზე დაფუძნებული ძალადობის, შევიწროებისა და სექსუალური ძალადობის აღმოფხვრის სფეროში.

ესპანეთი

ორგანული კანონი 1/2004 გენდერული ძალადობის აღკვეთის მიზნით ინტეგრირებული დამცავი ზომების შესახებ

ქმედება: საკანონმდებლო ჩარჩოს მიზანია ოჯახური ძალადობის პრევენცია, დასჯა და აღკვეთა და ყველა ქალის უფლებების დაცვის უზრუნველყოფა, რომლებიც ასეთ ძალადობას დაექვემდებარნენ ესპანეთში, დამოუკიდებლად მათი ეროვნებისა, და სამართლებრივი მდგომარეობისა. გენდერული მიდგომის დამკვიდრებაა საჭირო იმისთვის, რომ ქალისა და მამაკაცის სოციალიზაციის ტრადიციული მდგომარეობა და ქალთა მიმართ მამაკაცისგან განსხვავებული დამოკიდებულება აღიარებული და დაძლეული იქნას, რათა ქალებსა და მამაკაცებს შორის რეალური თანასწორობა დამყარდეს. კანონში ასახული ზომები მოიცავენ ცნობიერების ამაღლებას და განათლების სექტორში ინტერვენციების განხორციელებას ქალთა თანასწორობისა და ღირსების დაცვის მიზნით. კანონი მიზნად ისახავს ტრადიციული დამოკიდებულებების გადაქმნის ხელშეწყობას კულტურული თვალსაზრისით ქალების დაქვემდებარებული მდგომარეობისა და მათი ღირსების დაკნინების აღმოფხვრის გზით, რადგანაც ეს ქალების მიმართ ძალადობას განაპირობებს.

შედეგები: შეფასება გვაჩვენებს, რომ ამ კანონის განხორციელების შედეგად ამაღლდა საზოგადოების ცნობიერება, დამკვიდრდა კრიტიკული დამოკიდებულება გენდერულ საფუძველზე ქალების წინააღმდეგ მიმართული ძალადობისადმი, გაიზარდა ნდობა მართლმსაჯულების სისტემისადმი. განათლებაზე მიმართულმა ზომებმა, პროფესიონალების მიზნობრივმა ტრენინგებმა, სოციალური დახმარების უფრო ეფექტურად მიწოდებამ, დასაქმების ადგილას მსხვერპლების უფლებების უფრო ეფექტურმა დაცვამ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ამ საკითხებზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებაში, ქალების გაძლიერებაში, რის შედეგადაც ისინი უფრო მზად არიან თავი დააღწიონ ძალადობრივ ურთიერთობებს, გაიზარდა მესამე მხარეების მიერ, მათ შორის დაზარალებულების ახლობლების მიერ ძალადობის ინციდე-

ნტების შესახებ შეტყობინებების წარდგენა, და საზოგადოება უკეთ აცნობიერებს, რომ გენდერულ საფუძველზე ძალადობა ღრმად ფესვგადგმული სოციალური პრობლემა, და არა პირადი პრობლემაა.

შეძენილი გამოცდილება: სახელმწიფოებმა უნა უზრუნველყონ, რომ ახალი სამართლებრივი ზომების დროული და თანმიმდევრული განხორციელებისთვის შესაბამისი ინსტიტუციონალური შესაძლებლობები უნდა არსებობდეს. უფრო მასშტაბური ზეგავლენის მისაღწევად, ახალი კანონი ერთდროულად უნდა განხორციელდეს ისეთ ზომებთან ერთად, რომლებიც კონკრეტულად მიმართულია საზოგადოებაში არსებული დამოკიდებულებების გარდაქმნასა და დალთა მიმართ ძალადობის დაგმობაზე. ასეთ ზომებს მიეკუთვნება განათლება, ტრენინგი, და ცნობიერების ამაღლება. წარმატებული განხორციელება დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად მიიღებენ და ეფექტურად განახორციელებენ შესაბამისი უწყებები (მათ შორის სისხლის სამართლის აღსრულებაზე პასუხისმგებელი ორგანოები, პროფკავშირები, ჯანდაცვისა და განათლების სტრუქტურები, და მხარდაჭერის სპეციალიზირებული სამსახურები) ახალი კანონის დებულებებს. გარდა ამისა, ყურადღება უნდა გამახვილდეს კანონმდებლობის ნორმებს შორის შესაძლებელ კოლიზიებსა და კონტრპროდუქტიულ ეფექტზე (ბოდელონი 2012).

როგორ უნდა განხორციელდეს ძალადობის დაძლევაზე მიმართული ზომები: ესპანეთის კანონის დებულებები ხელს უწყობენ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის დაძლევას რამდენიმე დონეზე ინტერვენციების განხორციელების გზით. კანონი მთელ რიგ სამოქალაქო და სისხლის სამართლის სანქციებს შეიცავს გენდერულ საფუძველზე ძალადობის მსხვერპლთა დაცვის მიზნით. კანონი ითვალისწინებს დანაშაულის სიმძიმეს, და ქალი პა-

რტნიორის მიმართ ძალადობრივი დანაშაულის ჩადენა იმ პირის მიერ, რომელიც ამ ქალთან ემოციურ ურთიერთობებში იმყოფება დამამძიმებელ გარემოებად განიხილება¹⁴. ინსტიტუციონალურ დონეზე, შესაბამისი უწყებების სპეციალისტების განათლება და ტრენინგი ეხმარება მათ გენდერული ძალადობის უკეთ გაგებაში, და იმის გაცნობიერებაში, რომ ასეთი დანაშაული უფრო მძიმეა, ვიდრე მსგავსი ხასიათის დანაშაულები, როდესაც არ არსებობს ადამიანებს შორის ინტიმური ურთიერთობები, და კანონი ქმედით ზომებს ითვალისწინებს ნებისმიერი დისკრიმინაციისა და უმოქმედობის შემთხვევაში, რომელიც შეიძლება მოხდეს მიუხედავად არსებული პოლიტიკისა ან ზომებისა.

პრევენციული ღონისძიებები ყველაზე ეფექტურად მუშაობენ, როდესაც ისინი იზოლირებულად კი არ ხორციელდებიან, არამედ ინტეგრირებული არიან უფრო ფართო, ჰოლისტიკურ ზომებთან, რომლებიც მიმართულია ქალთა წინააღმდეგ ძალადობის აღმოფხვრაზე. გაეროს ქალთა ორგანიზაციის (UN Women) სახელმძღვანელო ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთაზე მიმართული ეროვნული გეგმების შესახებ (2012)¹⁵ შეიცავს რეკომენდაციას, რომლის შესაბამისადაც პრევენციული ზომები ჩართული უნდა იქნას ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთაზე მიმართულ ეროვნულ გეგმებში. სტამბოლის კონვენცია მხარეებს მოუწოდებს შეიმუშაონ ინტეგრირებული პოლიტიკა, რომელიც „მთელი სახელმწიფოს მასშტაბით განხორციელდება, ეფექტური, თანმიმდევრული და კოორდინირებული იქნება, და ყველა საჭირო ზომებს მოიცავს ძალადობის ყველა ფორმის პრევენციისა და აღკვეთის მიზნით“. კონვენცია მხარეების დისკრეციაში ტოვებს გადაწყვეტილების მიღებას იმის თაობაზე, თუ რამდენად მიზანშეწონილია, რომ მოცემული პოლიტიკა ერთ დოკუმენტში იქნას ასახული, მაგალითად, ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში,

¹⁴ დ. ალბარაკინი (2005), ახალი კანონი გენდერულ საფუძველზე ძალადობის თაობაზე ზემოქმედებას ახდენს დასაქმების ადგილას არსებულ ურთიერთობებზე, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.eurofound.europa.eu/eiro/2005/01/feature/es0501105f.htm.

¹⁵ www.unwomen.org/ru/digital-library/publications/2012/7/handbook-for-national-action-plans-on-violence-against-women.

ან სტრატეგიაში.

ქალთა ძალადობისგან დაცვის შესახებ ევროპის საბჭოს რეკომენდაცია Rec(2002)5-ის განხორციელების შესახებ მონაცემები აჩვენებენ, რომ ქვეყნებში გამოიკვეთა გარკვეული ტენდენცია, რომლის შესაბამისადაც მოცემული სფეროს პოლიტიკა და ზომები ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში, ან სტრატეგიაშია ასახული. ევროპის საბჭოს 46 წევრ სახელმწიფოს შორის, რომლებმაც კითხვარზე გასცეს პასუხები, 21 ქვეყანას ყოვლისმომცველი პოლიტიკა ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში, ან სტრატეგიაში აქვთ განწერილი. დანარჩენ წევრ სახელმწიფოებს რამდენიმე ეროვნული სამოქმედო გეგმა, ან სტრატეგია აქვთ, რომლებშიც სხვადასხვა ასპექტებზეა ყურადღება გამახვილებული¹⁶. ანუ, არსებული ტენდენციის შესაბამისად ყოვლისმომცველი ეროვნული პოლიტიკა გაფართოვდა, რას გულისხმობს, რომ ევროპის საბჭოს მთელ რიგმა წევრმა სახელმწიფოებმა ქალთა მიმართ ძალადობის უფრო მეტი ფორმის მოცვა დაიწყეს ეროვნული სტრატეგიით. მოცემული ტენდენცია წევრ სახელმწიფოებში უფრო ინტეგრირებული პოლიტიკის არსებობაზე მიანიშნებს, თუმცა არსებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით ჯერ არ არის შესაძლებელი პრევენციული ღონისძიებების ინტეგრირების შედეგების შეფასება.

მნიშვნელოვანია იმის უზრუნველყოფა, რომ ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ზომები ეროვნული პოლიტიკის განუყოფელი ნაწილი გახდეს. გარდა ამისა, ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ზომები მიზნად უნდა ითვალისწინებდნენ საზოგადოების, ინსტიტუციონალურ, ოჯახის, თანატოლების, და ინდივიდუალურ დონეზე დამოკიდებულებებისა და პრაქტიკის გარდაქმნაზე მიმართულ ზომებსაც. ისინი ასევე მიმართული უნდა იყონ ცნობიერების ამაღლებაზე, მამაკაცების, ვაჟების, მედიის, კერძო სექტორის ჩართვაზე, და ქალების გაძლიერებაზე. მაგალითად, ქალთა მიმართ ძალადობასთან, ღირსების

¹⁶ ევროპის საბჭო, (2014), გვ 11. (შენიშვნა 8)

მოტივით მათ ჩაგვრასთან, და ერთსქესიან ურთიერთობებში მყოფი პირების მიმართ ძალადობასთან ბრძოლის შვედეთის ეროვნული სამოქმედო გეგმა (2007-2010), შეიცავს ინტეგრირებულ ღონისძიებებს, რომლებშიც ყველა მხარეა ჩართული, მათ შორის სახელმწიფო სტრუქტურები, მუნიციპალიტეტები, არასამთავრობო ორგანიზაციები და სხვა. ზემოთხსენებული გეგმა 6 კონკრეტული მიმართულებით ღონისძიებების განხორციელებას ითვალისწინებს, მათ შორის მიზნად ისახავს უფრო მეტი ყურადღების გამახვილებას პრევენციულ ზომებზე. მიუხედავად ამისა, ყოვლისმომცველი სტრატეგიების ეფექტურად განხორციელება მთელ რიგ გამოწვევებთანაა დაკავშირებული, და 2012 წლის აპრილში შვედეთის მთავრობამ ოჯახური ძალადობის საკითხებზე ეროვნული კოორდინატორი დანიშნა, რომელიც პასუხისმგებელია ქალთა მიმართ ოჯახური ძალადობისა და პარტნიორის მხრიდან ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ზომების განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურების, მუნიციპალიტეტების, საბჭოების, და სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციების საქმიანობის კოორდინირებაზე და მათ მხარდაჭერაზე¹⁷.

კამპანიები

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული კამპანიები ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი, რომელიც დიდი ხანია აქტიურად გამოიყენება ეფექტურად სტერეოტიპების დაძლევის მიზნით, რომლებიც ნოყიერ საფუძველს ქმნის ქალთა მიმართ ძალადობისთვის, და მოცემული ინსტრუმენტი შეიძლება გამოყენებული იქნას სხვადასხვა დონეზე არსებული ძალადობის ხელშემწყობი ფაქტორების აღმოფხვრის მიზნით.

¹⁷ კ. სანდელი (2013), შვედეთის მიერ განსაზღვრული ზომები ქალთა მიმართ მამაკაცების მხრიდან ძალადობასთან ბრძოლის სფეროში, გვ. 4, ქალთა მიმართ ძალადობასთან და გენდერული თანასწორობის სფეროში მოწინავე გამოცდილების გაზიარების საკითხებისადმი მიძღვნილ კონფერენციაზე წარდგენილი პრეზენტაცია და კომენტარები, მადრიდი, 2013 წლის 16-17 აპრილი, იხილეთ: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/exchange_of_good_practice_es/se_comments_paper_en.pdf

საზოგადოების დონეზე კამპანიების ჩატარება შეიძლება ძლიერი გზავნილების საზოგადოებისთვის მიტანის ყველაზე ეფექტური ფორმა იყოს, მაგალითად, ისეთი გზავნილის, როგორიცაა ის აზრი, რომ გენდერულ საფუძველზე ქალთა მიმართ ძალადობა წარმოადგენს ადამიანის უფლებების დარღვევას და მის მიმართ შემწყნარებლური დამოკიდებულება დაუშვებელია, ისევე როგორც ისეთი საზიანო პრაქტიკა, როგორიცაა ქალთა გენიტალიების დასახიჩრება, რომელიც გამართლებულია კულტურული, რელიგიური, ან „ღირსების დაცვის“ მოსაზრებებით.

ინსტიტუციონალურ დონეზე კამპანიების ჩატარება შეიძლება ქმედითი ინსტრუმენტი იყოს საჯარო და კერძო სექტორის მობილიზაციისთვის ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის მიზნით. ასეთ შემთხვევებში შეიძლება ზომები მიმართული იქნას დამსაქმებელთა ასოციაციებთან ან პროფკავშირებთან მუშაობაზე.

თემების დონეზე ჩატარებული კამპანიების ფარგლებში შეიძლება ქალთა მიმართ ძალადობა წარმოჩენილი იქნას როგორც ჯანდაცვისა და ადამიანის უფლებების სფეროს გამოწვევა, და საზოგადოებას უნდა განემარტოს, თუ რამდენად მნიშვნელოვანი და აუცილებელია ძალადობის ამ ფორმის აღმოფხვრა. კამპანიების ფარგლებში თემებს ამ პრობლემის გადანყვეტის პრაქტიკული გზები უნდა შევთავაზოთ, და განუმარტოთ, თუ როგორ შეუძლიათ საზოგადოების წევრებს გაერთიანება ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის მიზნით. მაგალითად, თემის დონეზე შეიძლება შევთავაზოთ დედებისთვის, დებისთვის, ცოლებისა და ქალიშვილებისთვის უფრო უსაფრთხო ოჯახური გარემოს შექმნის გზები.

ინდივიდუალურ დონეზე კამპანიები შეიძლება გამოყენებული იქნას ქალებისთვის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული გზავნილების მიწოდებისთვის, მსხვერპლების ინფორმირებისთვის მათი უფლებებისა და არსებული კანონმდებლობის შესახებ, ასევე იმის თაობაზე, თუ რა სერვისებია ხელმისაწვდომი მსხვერპლებისა და/ან დამნაშავეებისთვის. ტრადიციულად, გაუპატიურებისა და სექსუალური ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ინიციატივები ძირითადად ქალებზეა

ორიენტირებული, რათა ისინი უკეთ იყონ ინფორმირებული საკუთარი თავის დაცვის ზომების შესახებ. მაგრამ აღსანიშნავია, რომ ისეთი კამპანიები, რომლებიც მიმართულია ქალების ინფორმირებაზე იმის შესახებ, თუ როგორ „უნდა მოიქცნენ“ ისინი, შეიძლება არასწორად იქნას აღქმული, თითქოს ისინი გულისხმობენ, რომ გაუპატიურება და ძალადობა საზოგადოებაში გარდაუვლად არსებობს, და მისთვის დამახასიათებელია, და შესაბამისად, ამ დანაშაულის თავიდან აცილება შეიძლება გაგებული იქნას როგორც ქალების პასუხისმგებლობა, და არა დამნაშავის პასუხისმგებლობა, რამაც თავის მხრივ შეიძლება გააუარესოს ამ პრობლემისადმი დამოკიდებულება, ნაცვლად იმისა, რომ გარდაქმნას იგი. შესაბამისად, კამპანიების ფარგლებში ყურადღება გამახვილებული უნდა იქნას მოძალადე მამაკაცების ქცევაზე, სექსუალური ძალადობის დაგმობაზე, და არა ქალების „სარისკო“ ქცევაზე.

კამპანიები ასევე მიზნად უნდა ისახავდნენ მამაკაცების წარმოდგენების შეცვლას მათი აზრით ურთიერთობებში მისაღები ძალადობისა და კონტროლის თაობაზე. სოციალური მარკეტინგის მიდგომა, რომელიც ისტორიულად გამოიყენება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კამპანიების ფარგლებში ნეგატიური ქცევის მოდელების პოზიტიური ალტერნატივებით ჩანაცვლების მიზნით, მიზნად ისახავს სამიზნე აუდიტორიის ქცევის გაგებას და მათ ხართვას შესაბამისი ზომების დიზაინის შემუშავების პროცესში. მოცემული მიდგომა ადაპტირებული იქნა ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ჩადენილი ძალადობის კონცეფციის მიმართ ნეგატიური დამოკიდებულების აღმოფხვრისთვის, არსებული გენდერული სტერეოტიპებისა და მამაკაცური ქცევის შესახებ ტრადიციული შეხედულებების გაქარწყლებისა და ასეთი ქცევის დაგმობის მიზნით¹⁸. გაუპატიურებისა და ოჯახური ძალადობის აღმოფხვრაზე მიმართული კამპანიები სოციალური მარკეტინგის მიდგომებს ეყრდნობა, საკმაოდ ეფექტურია, რადგა-

¹⁸ ნ, სტენლი და სხვები (2009), მამაკაცების საუბარი და განწყობები: ჰალის ოჯახური ძალადობის კონტექსტში სოციალური მარკეტინგის ინიციატივის მიდგომების კვლევა, სოციალური კვლევების სკოლა, ცენტრალური ლანკაშირის უნივერსიტეტი.

ნაც ეს კამპანიები ეხმარება მამაკაცებს აგრესიული ქცევისა და დამოკიდებულებების თაობაზე რეალურად არსებულ, და დადგენილი ნორმებს შორის შეუსაბამობის უკეთ დანახვაში. გაერთიანებულმა სამეფომ 2010 წელს წამოიწყო კამპანია სახელწოდებით „ეს ძალადობაა“¹⁹, რომელიც მიზნად ისახავდა მოზარდებთან და ახალგაზრდებთან მუშაობას, რათა მათ დამოკიდებულებები შეეცვალათ ძალადობასთან, ან კონტროლზე დამყარებულ ურთიერთობებთან და შევიწროებასთან დაკავშირებით, რაც ონლაინ, კინოთეატრებში და ეროვნული ტელევიზიით მოკლემეტრაჟიანი ფილმების ჩვენების გზით იყო დაგეგმილი. ახალგაზრდების კამპანიაზე რეაგირებისა და პასუხების შედეგებიდან ნათელი გახდა, რომ ახალგაზრდა ვაჟების უმეტესობას ასეთი დამოკიდებულება სექსიზმის გამოხატულებად მიაჩნიათ, ხოლო მათი მცირე ნაწილის აზრით სექსიზმი ახალგაზრდა ვაჟების მიმართ ფართო დისკრიმინაციის მიმანიშნებელია. ამ კამპანიიდან შეძენილ გამოცდილებაზე დაყრდნობით შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ გასათვალისწინებელია, თუ როგორ შეიძლება გაგებული, ან ინტერპრეტირებული იქნას კამპანიის გზავნილი იმ ადამიანების მიერ ვისთვისაც იგი განკუთვნილია, რათ თავიდან იქნას აცილებული ბუმერანგის ეფექტი, ანუ როდესაც გზავნილი დასახული რეაგირების ნაცვლად სრულიად საპირისპირო შედეგს იწვევს²⁰. ეფექტური პრევენციის უზრუნველყოფისთვის კამპანია უფრო მეტს უნდა ისახავდეს მიზნად, ვიდრე უბრალოდ ცნობიერების ამაღლებას. კამპანიები მიმართული უნდა იყონ კონკრეტული გზავნილის მიტანაზე საზოგადოების კონკრეტული ჯგუფებისთვის, რათა არსებული მითების გაქარწყლება მოხდეს, და დისკუსიების ხელშეწყობა იქნას უზრუნველყოფილი საზოგადოების დამოკიდებულებების გარდაქმნისა და მსხვერპლზე დანაშაულის გადაბრალების კულტურის აღმოფხვრის მიზნით.

კამპანიები უნდა ეფუძნებოდეს ქალთა მიმართ გენდერულ

¹⁹ <http://thisisabuse.direct.gov.uk>.

²⁰ დ. გადი და სხვები (2014), „ეს ძალადობაა, თუ არა?“, „ოჯახური ძალადობის ჩამდენი პირების რეაგირება არა-ოჯახურ ძალადობასთან დაკავშირებული ფაქტების გასაჯაროებაზე“, დანაშაული, მედია, კულტურა, 2014 წლის 10 აპრილი, გვ.3-22.

ლებიც გენდერულ საფუძველზე ძალადობას ინვევენ, და გენდერული თანასწორობის ღირებულებების დამკვიდრება ახალგაზრდების დამოკიდებულებებისა და ქცევის გარდაქმნის გზით. ქმედებები ითვალისწინებდა მტკიცებულებებზე დაფუძნებული მედია კამპანიის ჩატარებას, მასწავლებლების განათლებას და ტრენინგს, რათ მათ უფრო ეფექტურად იმუშაონ ახალგაზრდებთან; კრეატიული სემინარების ჩატარებას ახალგაზრდებისთვის, და ადვოკატირებას საჯარო პოლიტიკის გადასინჯვის მიზნით. მტკიცებულებებზე დაფუძნებული მედია კამპანია ითვალისწინებდა ოთხი სატელევიზიო კლიპებისგან შემდგარი სერიის ჩვენებას ოჯახურ ძალადობაზე, პაემნებზე გაუპატიურების შემთხვევებზე, ტრეფიკინგზე, და მეოთხე კლიპში ნაჩვენები იყო, რომ სამივე დანაშაულს საერთო მიზეზები განაპირობებენ და ისინი გენდერულ საფუძველზე ხორციელდება.

სატელევიზიო კლიპები ხორვატიის ეროვნული მაუწყებლის (ეროვნული საზოგადოებრივი ტელევიზია) და RTL ხორვატიის (ეროვნული კომერციული ტელევიზია) მიერ იქნა ნაჩვენები, და ორივე ტელევიზია უსასყიდლოდ უზრუნველყოფდა საეთერო დროს.

შედეგები: კომპანიის ფართო ცნობადობამ ხელი შეუწყო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას გენდერზე დაფუძნებული ძალადობისა და მისი პრევენციის მნიშვნელობის შესახებ. მასწავლებელთა ტრენინგისა და ახალგაზრდების ახალგაზრდების აქტიური ჩართულობის შედეგად მნიშვნელოვანი გრძელვადიანი ზეგავლენა იქნა მიღწეული. გენდერზე დაფუძნებული ძალადობის პრევენციის სფეროში პოზიტიური ცვლილებები გამოიკვეთა, კერძოდ კი საზოგადოების და მედიის ინტერესი მოცემული თემისადმი გაიზარდა. გენდერულ საფუძველზე ძალადობასთან დაკავშირებით განხორციელებული სხვადასხვა სახის საგანმანათლებლო აქტივობების შედეგად გამოვლინდა, რომ მასწავლებლები უფრო ნარმატებით მუშაობენ მოსწავლეებთან გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციისა და გენდერული თანასწორობის დამკვიდრების თვალსაზრისით. ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართულ პროექტებში სტუდენტების მონაწილეობამ ხელი

შეუწყო მათი დამოკიდებულებების შეცვლას, რადგანაც სტუდენტებს უკეთესი წარმოდგენა შეექმნათ არსებული სტრუქტურებისა, და გენდერულ საფუძველზე ძალადობაზე, და გაიზარდა მათი ინფორმირებულობის დონე, რის შედეგადაც ისინი უფრო გაძლიერდნენ, და შეუძლიათ განყვიტონ ძალადობრივი ურთიერთობები.

კამპანიის ფარგლებში გამოვლენილი ნაკლოვანებები: მიუხედავად გენდერული თანასწორობის სტანდარტების ინსტიტუციონალიზაციისა და ხორვატი ქალების მიმართ ძალადობის პრევენციისა, გამოვლინდა მთელი რიგი პრობლემები, რომლებიც განპირობებულია საკანონმდებლო ნორმების შეჯერებისა და მის განხორციელებაში არსებული ხარვეზებით.

შეძენილი გამოცდილება: კამპანიის წარმატების განმაპირობებელი ფაქტორებია ოჯახური ძალადობის და გენდერულ საფუძველზე ძალადობის სხვადასხვა ფორმის ნათელი და ამომწურავი დეფინიცია; CESI-ს და სხვა სახელმწიფო ინსტიტუტებისა და ორგანიზაციების კოორდინირებული საქმიანობა; სხვადასხვა კრეატიული ინსტრუმენტები, რაც გამოყენებული იქნა კამპანიის ფარგლებში ახალგაზრდების ჩართულობის უზრუნველყოფის მიზნით; კომუნიკაციის ეფექტური სტრატეგია, რომელიც სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებზე იყო ორიენტირებული; ფართო საზოგადოების მოცვა ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული კამპანიით (ეროვნული ტელევიზიის მეშვეობით).

როგორ უნდა განხორციელდეს ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ზომები: საზოგადოების დონეზე, მედია კამპანიამ წარმატებით მოახერხა საზოგადოებისა და პოლიტიკის განსაზღვრაზე პასუხისმგებელი პირების ცნობიერების ამაღლება გენდერზე დაფუძნებული ძალადობის შესახებ. ინსტიტუციონალურ დონეზე, კამპანა მიმართული იყო განათლების სფეროს წარმომადგენლების განათლებაზე, მათი ცოდნისა და უფლებამოსილების ამაღლებაზე, არსებული სოციალური ნორმების წინააღმდეგ გამოსვლის ხელშეწყობაზე, რომლებიც ხელს უწყობენ, ან ამართლებენ გენდერულ საფუძველზე ძალადობას.

მედია ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა

დღეს მედიას დიდი გავლენა აქვს საზოგადოებაზე, და სოციალური ნორმების და ღირებულებების ფორმირებაზე, ან დეკონსტრუქციაზე²³. მედიას სხვადასხვა გზით შეუძლია გენდერული თანასწორობის დამკვიდრების ხელშეწყობა და ქალთა მიმართ გენდერული ნიშნით ძალადობის შესახებ ცნობიერების ამაღლება, მათ შორის:

- ახალგაზრდების განათლებაზე მიმართული ინიციატივები, რათა მათ უფრო ადვილად გააცნობიერონ ის შემთხვევები, როდესაც მედიით ქალებისა და გოგონების უარყოფითი სახით წარმოჩენა ხდება, რითაც ისინი უფრო მედია ნიგნიერები გახდებიან, და მედიის კონტენტისადმი კრიტიკული აზრის გამოთქმის უნარი ექნებათ;

- პროგრამები, რომლებიც მიზნად ისახავენ გენდერისა და ქალთა მიმართ ძალადობის თაობაზე უფრო ინფორმირებულ და პასუხისმგებლურ გაშუქებას მედია პროფესიონალების განათლების გზით ქალთა მიმართ ძალადობისა და გენდერული თანასწორობის, და მათ შორის ურთიერთკავშირის თაობაზე; ასეთი პროგრამების მაგალითებია გაერთიანებულ სამეფოს პროგრამა „ნულოვანი ტოლერანტობა ძალადობისადმი“²⁴, ან თურქეთში მედია ორგანიზაცია Hurriyet-ის მიერ მომზადებული პროგრამები²⁵.

- ინიციატივები, რომლებიც ხელს უწყობენ მედია ორგანიზაციების მიერ სახელმძღვანელო პრინციპებისა და თვითმარეგულირებელი სტანდარტების შემუშავებას ქალთა ღირსების პატივისცემის ხელშეწყობის მიზნით, რათა პოზიტიური გენდერული როლები დამკვიდრდეს და ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენცია იქნას მიღწეული²⁶;

²³ ნულოვანი ტოლერანტობა (2010), ბრიფინგი: პირველადი პრევენცია, ხელმისაწვდომია შემდეგ ვებგვერდზე: www.zerotolerance.org.uk.

²⁴ [www.zerotolerance.org.uk/sites/all/files/files/HWC_V5\(1\).pdf](http://www.zerotolerance.org.uk/sites/all/files/files/HWC_V5(1).pdf).

²⁵ <http://hktest.hurriyet.com.tr/ENGLKurumsal/Content.aspx?kuid=190&pageid=38>.

²⁶ http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/avms/index_en.htm. სტამბოლის კონვენციის მხარე სახელმწიფოებს ვალდებულება ეკისრებათ შეიმუშაონ ისეთი სახელმძღვანელო პრინციპები და თვითმარეგულირებელი სტანდარტები, რომლებიც კონვენციის მე-17 მუხლითაა დადგენილი.

- მედიაში ქალი ჟურნალისტებისა და სხვა პროფესიონალი ქალების დასაქმებასა და ცნობადობის ამაღლებაზე მიმართული ინიციატივები; პროგრამები, რომლებიც ხელს უწყობენ ქალთა მედია წიგნიერების ამაღლებას ინფორმაციის მოძიების, მართვის, კონტენტის და მედია ტექნოლოგიების გაცნობის უნარების განვითარების გზით²⁷.

- სოციალური მედიის მიმართ მოწოდებები ისეთი ინიციატივების მეშვეობით, როგორცაა „უკან წაიღეთ თქვენი სიტყვები (Take Back the Tech)²⁸ ან ყოველდღიური სექსიზმი²⁹.

გენდერული თანასწორობის თვალსაზრისით არსებული ვითარების გაუმჯობესების მიზნით წევრი სახელმწიფოების მიერ მედიასთან თანამშრომლობის ხელშესაწყობად 2013 წელს ევროპის საბჭომ მიიღო რეკომენდაცია CM/Rec(2013)1 მედიაში გენდერული თანასწორობის შესახებ. მოცემული რეკომენდაცია მთელ რიგ პოლიტიკასთან დაკავშირებულ ზომებს გვთავაზობს, რომელთა განხორციელება ხელს შეუწყობს ისეთი პირობების ჩამოყალიბებას, როდესაც მედია უზრუნველყოფს გენდერული თანასწორობის დამკვიდრებას და ამ პრინციპით ხელმძღვანელობას თავის საქმიანობასა და ინსტიტუციონალური მოწყობის სფეროში ახალ მულტი-მედია გარემოში. სტამბოლის კონვენცია აღიარებს რა მნიშვნელოვან კავშირს ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციასა და მედიას შორის, მოითხოვს წევრი სახელმწიფოებისგან მედიისა და ინფორმაციული ტექნოლოგიების სექტორებთან და კერძო სექტორთან მუშაობას, რათა მათ უფრო აქტიური როლი ითამაშონ ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციაში და ხელი შეუწყონ ქალების ღირსების დაცვას (მე-17 მუხლი). ევროპის საბჭოს მიერ 2013 წელს ჩატარებულ კონფერენციაზე „მედია და ქალების იმიჯი“ მთელი რიგი პრაქტიკული რეკომენდაციები შემუშავდა მთავრობებისთვის, მედია ინდუსტრიისთვის და საერთაშორისო ორგანიზაციებისთვის

²⁷ ევროპის საბჭო (2013), ანგარიში ევროპის საბჭოს მიერ 2013 წლის 4-5 ივლისს ამსტერდამში ორგანიზებული პირველი კონფერენციის შესახებ გენდერული თანასწორობის ეროვნული კოორდინატორების მონაწილეობით, სახელწოდებით „მედია და ქალების იმიჯი“, გვ 23, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/women_media/index_en.asp.

²⁸ www.takebackthetech.net.

²⁹ <http://everydaysexism.com>.

მედიასა და ტელეკომუნიკაციების სექტორების მეშვეობით ქალთა მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით. კონფერენციის შემდეგ მომზადებულ ანგარიშში ნათქვამია, რომ „მედიის დამოკიდებულება ქალებისადმი, მათი წარმოჩენა და ქალის შესახებ არსებული სტერეოტიპები განაპირობებენ ქალთა მიმართ ძალადობას“, მაგრამ იმავდროულად აღსანიშნავია, რომ მედია ინდუსტრიის მიერ ქალებთან დაკავშირებული მდგომარეობის გაშუქებასა და ზოგადად, ქალების იმიჯის წარმოჩენაში გაუმჯობესება გამოიკვეთა³⁰. შემუშავებული რეკომენდაციები შეეხებოდა სტერეოტიპების გავრცელებასთან ბრძოლას ამბების ფრთხილი და სათანადო გაშუქების, პროგრამების მომზადების, და ძალადობასთან დაკავშირებული შემთხვევების გაშუქების პროცესში მისაღები ტერმინების გამოყენების ხელშეწყობის გზით. მოცემული რეკომენდაციები უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგანაც ისინი შეგვახსენებენ ხელისუფლების, მედია კომპანიებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ კონკრეტული ზომების გატარების საჭიროებაზე სასურველი ცვლილებების მისაღწევად³¹. ინდივიდუალური ჟურნალისტებისთვის შემუშავებული ინსტრუმენტების ნაკრები ეხმარება მათი ცნობიერების ამაღლებაში იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორი თემები, ტერმინოლოგია და გამოსახულებები უწყობენ ხელს გენდერული სტერეოტიპების დამკვიდრებას, და როგორ შეუძლია ამას ჟურნალისტის მიერ გაუცნობიერებლად ქალთა მიმართ ძალადობის ხელშეწყობა. ამ თვალსაზრისით არსებული რამდენიმე თვალსაჩინო მაგალითი ეხმარება მედია პროფესიონალებს არსებული გამოწვევების უკეთ დანახვაში და ცნობიერების ამაღლებაში, რის შედეგადაც ისინი გენდერული სტერეოტიპების აღმოფხვრის მიმართულებით იწყებენ მუშაობას³². გარდა ამისა, ევროპის საბჭომ

³⁰ ევროპის საბჭო (2013), მედია და ქალთა იმიჯი (27-ე შენიშვნა)

³¹ კონფერენციის რეკომენდაციები ასახულია კონფერენციის ანგარიშში, ევროპის საბჭო, (2013, 27-ე შენიშვნა)

³² იხილეთ მაგალითად, ევროპის საბჭოს დოკუმენტი (2013), ქალები და ჟურნალისტიკა, მედია პროფესიონალების წინაშე არსებული გამოწვევები პრაქტიკაში დემოკრატიის დამკვიდრების, მალალხარისხიანი ჟურნალისტური მასალების მომზადების, და გენდერულ სტერეოტიპებთან ბრძოლის სფეროში, სტრასბურგი, ევროპის საბჭო, ჟურნალისტიკისა და ტრავმის დარტის ცენტრი, რჩევები და ინსტრუმენტები ოჯახურ ძალადობასა და სექსუალურ ძალადობასთან დაკავშირებით, <http://dartcenter.org/topics>

მოამზადა კრებული „წევრი სახელმწიფოების გამოცდილება ეროვნულ დონეზე გენდერული თანასწორობისა და მედიის სფეროში არსებული გამოწვევებისა და მონინავე პრაქტიკის თაობაზე“, რომელიც წარმოაჩენს რომ მედიაში სექსისტური დამოკიდებულება შეიძლება შეიცვალოს ეროვნულ დონეზე არსებული მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის განხილვის გზით³³.

განათლების Working with the education sector

ახალგაზრდების ადრეული ასაკიდანვე სისტემატიური განათლება ხელს უწყობს ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ჩადენილი ძალადობის პრევენციას მამაკაცური ქცევის შესახებ მცდარი შეხედულებებისა და გენდერული სტერეოტიპების გარდაქმნის გზით, რომელთა გავლენითაც საზოგადოებაში ქალთა მიმართ ძალადობისადმი შემწყნარებლური დამოკიდებულებები ყალიბდება. ახალგაზრდების განათლება ხელს უწყობს თანასწორობასა და პატივისცემაზე დაფუძნებული ურთიერთობების ჩამოყალიბებას. საგანმანათლებლო პროგრამებში ჩართული უნდა იქნას პროგრამები ბავშვებისა და ახალგაზრდებისთვის, რათა ისინი ადრეული ასაკიდანვე იყონ ინფორმირებული ქალებისა და გოგონების უფლებების და თაობაზე, და ქალების (და მამაკაცების) შესახებ პოზიტიური იმიჯის ჩამოყალიბებაზე მიმართული ინფორმაცია უნდა იქნას მიწოდებული, რაც ხელს შეუწყობს ქალების შესახებ ნეგატიური სტერეოტიპების და დამოკიდებულებების ჩამოყალიბებისა და ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციას. მტკიცებულებები მიუთითებენ, რომ ადრეულ ეტაპზე განათლების გზით პრევენცია განსაკუთრებით ეფექტური ინსტრუმენტია იმის გათვალისწინებით, რომ განათლება ასაკზე მორგებით და ინტერაქტიული გზით ხდება, ვიზუალური თვალსაჩინოებების გამოყენებით

³³ კრებული „წევრი სახელმწიფოების გამოცდილება ეროვნულ დონეზე გენდერული თანასწორობისა და მედიის სფეროში არსებული გამოწვევებისა და მონინავე პრაქტიკის თაობაზე“, ვეროპის საბჭო (2014), ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: [www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/02_GenderEqualityProgramme/GEC/GEC_5/Documents/GEC\(2014\)8rev_Compilation_Media_bil.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/02_GenderEqualityProgramme/GEC/GEC_5/Documents/GEC(2014)8rev_Compilation_Media_bil.pdf).

(მაგალითად, როლური თამაშები, სპექტაკლები და სხვა). სტამბოლის კონვენციის მე-14 მუხლი ნევრ სახელმწიფოებს განათლების საკითხთან დაკავშირებულ ვალდებულებებს აკისრებს. ახალგაზრდებისთვის განკუთვნილი საგანმანათლებლო პროგრამების ფარგლებში ყურადღება უნდა გამახვილდეს ჯანსაღი ინტიმური ურთიერთობების ჩამოყალიბების გზებზე, რაც ქვემოთ მოცემულ მაგალითშია ასახული.

ევროპა

ახალგაზრდები ახალგაზრდებისთვის: ახალგაზრდების გაძლიერება გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციის მიზნით თანატოლთა განათლების გზით³⁴.

ქმედება: ევროკომისიის პროგრამა Daphne III-ის ფარგლებში დაფინანსებულია რამდენიმე პროგრამა, რომელსაც კოორდინაციას უწევს გენდერული კვლევების ხმელთაშუაზღვისპირეთის ინსტიტუტი (MIGS). ამ პროგრამების განხორციელების შედეგად მნიშვნელოვანი ინფორმაცია დაგროვდა იმის თაობაზე, თუ როგორ ფიქრობენ და იქცევიან ახალგაზრდები თავისი იდენტობის გამოხატვისა ურთიერთობების ჩამოყალიბების თვალსაზრისით, რაც საფუძვლად ედება ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციის პროგრამებს.

პროგრამა „ახალგაზრდები ახალგაზრდებისთვის“ მიმართულია ახალგაზრდების (14-18 წლის) ცნობიერების ამაღლებაზე, ტრენინგზე და თანატოლთა განათლებაზე როგორც ფორმალურ საგანმანათლებლო სექტორში, ასევე არაფორმალური საგანმანათლებლო ღონისძიებების განხორციელების გზით. პროგრამა მიზნად ისახავს ახალგაზრდებისთვის უსაფრთხო გარემოს შექმნას ისეთი საკითხების საკვლევად, რომლებიც პირდაპირ ახდენენ მათზე ზეგავლენას, და მათი ცოდნის ამაღლება გენდერულ საფუძველზე ძალადობისა და მისი გამომწვევი მიზეზების თაობაზე. პროგრამის უმთავრესი მიზანია ახალგაზრდების უფლებამოსილების გაზრდა, რათა ისინი ცვლილებების მამოძრავებელი ძალა გახდნენ.

³⁴ www.youth4youth.org.

შედეგები: 2300-ზე მეტმა ახალგაზრდამ მონაწილეობა მიიღეს კვლევაში, რომელიც განხორციელდა კვიპროსში, საბერძნეთში, იტალიაში, ლიტვაში და ესპანეთში, რომელიც მიზნად ისახავდა ტრანსნაციონალური ტენდენციების გამოვლენას ახალგაზრდების დამოკიდებულების თვალსაზრისით გენდერულ საფუძველზე ძალადობასა და სტერეოტიპებთან დაკავშირებით. კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით შემუშავდა პროგრამა „ახალგაზრდები ახალგაზრდებისთვის“, რომელიც მიმართულია ახალგაზრდების ცნობიერების ამაღლებასა და ტრენინგების ჩატარებაზე. პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილ ღონისძიებებში 350-მა ახალგაზრდამ მიიღო მონაწილეობა პროგრამაში მონაწილე 5 ქვეყნიდან. აქედან 200-მა ახალგაზრდამ მზადყოფნა გამოთქვა გამხდარიყვნენ თანატოლთა განმანათლებლები, და შემდგომში მათ წარმატებით ჩაუტარეს ტრენინგი 1000 თანატოლს თავიანთ სკოლებში. თანატოლთა საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელების დეტალური სახელმძღვანელო შემუშავდა, რომელიც დაეხმარება მასწავლებლებს და ახალგაზრდა განმანათლებლებს ტრენინგების ჩატარებასა და საგანმანათლებლო ღონისძიებების ორგანიზებაში.

შეძენილი გამოცდილება: თანატოლთა განათლებას გენდერულ სტერეოტიპებთან დაკავშირებით შეიძლება დადებითი გრძელვადიანი შედეგი მოჰყვეს, თუ ეს ღონისძიებები მთელი სკოლის, ან ორგანიზაციის მასშტაბით განხორციელდება. პროგრამების ფასილიტატორები მზად უნდა იყონ მონაწილეების მხრიდან ინფორმაციის გაზიარებისთვის. სესიების ჩატარება ყველაზე მიზანშეწონილია, თუ აუდიტორია შედარებით მცირეა, და თუ სესიებს ქალი და მამაკაცი ფასილიტატორი ატარებს, რაც ურთიერთგაგებას უწყობს ხელს (ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, როდესაც ჯგუფი შერეულია სექსისა); სესიები რეგულარულად უნდა ჩატარდეს, მაგალითად, ყოველკვირეულად, რათა თემისადმი ინტერესი და ენთუზიაზმი შენარჩუნდეს.

როგორ უნდა განხორციელდეს ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ღონისძიებები: საზოგადოების დონეზე, თანატოლთა განათლების პროგრამები ეხმარება ახალგა-

ზრდებს კრიტიკულად შეაფასონ თავიანთი წარმოდგენები გენდერულ ნორმებზე, აძლიერებენ ახალგაზრდებს, რათა მათ დაძლიონ არსებული უარყოფითი გენდერული სტერეოტიპები და დამოკიდებულებები, რომლებიც ამართლებენ გენდერულ საფუძველზე ქალთა მიმართ ძალადობას. ინსტიტუციონალურ დონეზე, პროგრამები ეხმარებიან სკოლებს და სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებს თანასწორობის კულტურისა და პატივისცემის დანერგვაში, და ისინი საშუალებას აძლევენ განათლების სფეროს პროფესიონალებს დისკრიმინაციის, და გენდერულ საფუძველზე ძალადობის აღმოფხვრაში. თანატოლთა მიერ განათლების მიდგომა უზრუნველყოფს თანატოლთა მხრიდან პოზიტიურ ზეგავლენას და უფრო ეფექტურია, რადგანაც ხელს უწყობს ნდობის დამყარებას, და ახალგაზრდებისთვის რელევანტური საკითხების განხილვას. ინდივიდუალურ დონეზე ასეთი სახის მიდგომა ეხმარება ახალგაზრდების გაძლიერებაში, ან განათლების სფეროს პროფესიონალების ცვლილებების მამოძრავებელ ძალად ჩამოყალიბებაში.

ყურადღების გამახვილება მონყვლადი ჯგუფების პრობლემების გადაჭრაზე

მონყვლადობა ბარიერებს უქმნის ადამიანებს მხარდაჭერის მიღების თვალსაზრისით, და აღიარებული და გათვალისწინებული უნდა იქნას, რომ ადამიანი შეიძლება რამდენიმე თვალსაზრისით იყოს მონყვლადი. ასეთი ადამიანების საჭიროებების გადაჭრისთვის აუცილებელია ამ მონყვლადობის აღიარება, და ინკლუზიის უზრუნველყოფა.

პრობლემების გაცნობიერებისა და აღიარებისთვის საჭიროა ცოდნის ამაღლება იმის თაობაზე, თუ რა ზეგავლენას ახდენს გენდერულ საფუძველზე ძალადობა ისეთ მონყვლად ჯგუფებზე, როგორებიც არიან ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი ქალები, მიგრანტები და ლგბტ პირები. ეს შესაძლებელია შესაბამისი კვლევების ჩატარების გზით. არსებული მტკიცებულებები იმაზე მიუთითებენ, რომ ჯერ კიდევ არ გაგვაჩნია საკმარისი ცოდნა ნევრ სახელმწიფოებში ამ

ჯგუფების მიმართ გენდერულ საფუძველზე განხორციელებული ძალადობის მასშტაბის, ხასიათისა და ზემოქმედების თაობაზე. შესაბამისად, საჭიროა ქმედითი ზომების გატარება უფრო ამომწურავი, სანდო და დესაგრეგირებული მონაცემების მოსაძიებლად ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის შესახებ, და კერძოდ იმის თაობაზე, თუ რა ზეგავლენას ახდენს ასეთი ძალადობა საზოგადოების ყველაზე მონწყვლად წევრებზე. სწორედ ასეთ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით უნდა შემუშავდეს კანონმდებლობა, პოლიტიკა და პრაქტიკა, რათა ეფექტური რეაგირება მოვახდინოთ ამ ქალების საჭიროებებზე.

ქალთა მიმართ ძალადობის შესახებ კვლევა

2014 წლის მარტში ევროკავშირის ძირითადი უფლებების დაცვის სააგენტომ წარადგინა ქალთა მიმართ ძალადობის შესახებ კვლევა. ეს პირველი კვლევაა³⁵, რომელშიც აღრიცხულია ევროკავშირის 28 წევრ სახელმწიფოში ქალთა მიმართ ძალადობის ხასიათი და მასშტაბი. კვლევის შედეგები ეყრდნობა შემთხვევითი შერჩევის საფუძველზე გამოვლენილი 42 000 ქალთან პირისპირ ინტერვიუების შედეგებს. კვლევა სანდო და შედარებად მონაცემებს შეიცავს ყოფილი, ამჟამინდელი პარტნიორების ან სხვა დამნაშავეების მიერ ქალების მიმართ ფიზიკური, სექსუალური და ფსიქოლოგიური ძალადობის შემთხვევების თაობაზე. კვლევაში ასევე ასახულია ქალების შევიწროების, მათ შორის კიბერ-დევნის შემთხვევები, და გარდა ამისა, კვლევის ფარგლებში ქალებს ეკითხებოდნენ დაექვემდებარნენ თუ არა ისინი ძალადობას ბავშვობაში. მოცემული კვლევა უაღრესად მნიშვნელოვანია შემდეგის გამო:

- კვლევა მნიშვნელოვან მონაცემებს გვანვდის, რომლებიც ისეთ მნიშვნელოვან მონაწილე მხარეებს სჭირდებათ, როგორებიც არიან პოლიტიკის განმსაზღვრელი პირები, მოცემული სფეროს პრაქტიკოსები, არასამთავრობო ორგანიზაციები და სხვა, რომლებიც ქალთა მიმართ ძალადობასთან

³⁵ <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-main-results>

ბრძოლის მიზნით პოლიტიკისა და ზომების შემუშავებაზე არიან პასუხისმგებელი;

-კვლევა პირველად გვანვდის ევროკავშირის მასშტაბით შედარებად მონაცემებს იმ ფიზიკური, სექსუალური და ფსიქოლოგიური ძალადობის მასშტაბისა და ხასიათის თაობაზე, რასაც ქალები ექვემდებარებიან, მათ შორის იმის შესახებ, თუ რამდენად აცხადებენ ქალები ასეთი ძალადობის შესახებ, და თუ აცხადებენ, რა რეაგირება მოყვება ასეთ ძალადობას.

-კვლევას მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს მონაცემთა მოძიებაში იმ ინდიკატორების შემუშავების მიზნით, რომლებიც გამოყენებული იქნება ქალების მიმართ ძალადობის თვალსაზრისით არსებული ვითარების და რეაგირების ზომების მონიტორინგის მიზნით.

ფიზიკური და სექსუალური ძალადობის თვალსაზრისით კვლევის ფარგლებში შემდეგი გამოვლინდა:

-ევროკავშირში დაახლოებით 13 მილიონი ქალი, რაც 18-დან 74 წლამდე ასაკის ქალების 7%-ს შეადგენს, კვლევის ჩატარებამდე 12 თვის განმავლობაში ფიზიკურ ძალადობას დაექვემდებარა;

-ევროკავშირში დაახლოებით 3.7 მილიონი ქალი, რაც 18-დან 74 წლამდე ასაკის ქალების 2%-ს შეადგენს, კვლევის ჩატარებამდე 12 თვის განმავლობაში სექსუალურ ძალადობას დაექვემდებარა;

კვლევის დასკვნები სრულად მოცემულია ევროკავშირის ძირითადი უფლებების დაცვის სააგენტოს ვებგვერდზე: <http://fra.europa.eu/DVS/DVT/vaw.php>

საჭიროა ძალისხმევის წარმართვა იმის უზრუნველსაყოფად, რომ მოწყვლადი ჯგუფები ჩართული იყონ ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ზომების დაგეგმვაში, შემუშავებასა და განხორციელებაში.

საზოგადოებისა და ინსტიტუციონალურ დონეზე საჭიროა მენისტრიმინგის მიდგომის გამოყენება, რათა ყურადღება გამახვილდეს მოწყვლადი ჯგუფების საჭიროებებზე ყველა პრევენციული ზომების ფარგლებში. საჭიროა კანონმდებლობისა და პოლიტიკის გაძლიერება, რათა ყველაზე მა-

რგინალიზებული და მონყვლადი ქალებისთვის, რომლებიც გენდერულ ძალადობას ექვემდებარებიან, ხელმისაწვდომი გახდეს მათ ქვეყნებში არსებული მომსახურებები, მათ შორის სოციალური დახმარება, ჯანდაცვის მომსახურებები, და მართლმსაჯულება, და მათ სხვებთან ერთად თანასწორი უფლებებით სარგებლობა შეეძლოთ. გარდა ამისა, საჭიროა უზრუნველყოფილი იქნას მიზნობრივი სპეციალიზირებული მომსახურებები გარკვეული მონყვლადი ჯგუფების წარმომადგენლებისთვის, რომლებსაც განსაკუთრებული საჭიროებები გააჩნიათ.

მაგალითად, მიუხედავად იმისა, რომ საკმაოდ მწირი მონაცემები არსებობს ისეთი საზიანო პრაქტიკის პრევენციაზე მიმართული ზომების შესახებ, როგორცაა ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრება, ან იძულებითი ქორწინება, არსებული მონაცემებიდან ნათელი ხდება, რომ პრევენციის ყველაზე ეფექტური ზომაა სათემო მიდგომების გამოყენება და შესაბამისი თემების ჩართულობა. ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრების პრაქტიკის აღმოფხვრაზე მიმართული ზომები უნდა მოიცავდნენ ცნობიერების ამაღლებას დაკავშირებული რისკების შესახებ, ჯანდაცვის სფეროს სპეციალისტებისთვის ტრენინგების ჩატარებას, რათა მათ დამოკიდებულებების ცვლილებებს შეუწყონ ხელი, ალტერნატიული რიტუალების შეთავაზებას, თემის მიერ განხორციელებული ინიციატივების ხელშეწყობას, სამართლებრივი ზომების გატარებას, მუფტის მიერ საჯარო განცხადებების გაკეთებას ამ პრაქტიკის დაგმობის მიზნით, და სხვა, თუმცა საჭიროა უფრო დეტალურად იქნას შესწავლილი რელიგიური პირების მიერ გაკეთებული საჯარო განცხადებების ეფექტი.³⁶

³⁶ ე. იოჰანსენი და სხვები (2013), "რა მუშაობს, და რა არა: პოპულარული მიდგომების მიმოხილვა ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრების პრაქტიკის აღმოფხვრისთვის", მეანგინეკოლოგიის საერთაშორისო ჟურნალი, ტომი 2013 (2013), ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.hindawi.com/journals/ogi/2013/348248/. უფრო დეტალური ინფორმაციისთვის ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრებასთან დაკავშირებით იხილეთ სტამბოლის კონვენცია, ასევე ევროპის საბჭოსა და Amnesty International-ის პუბლიკაცია (2014), ევროპის საბჭოს კონვენცია დალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის თაობაზე, როგორც ინსტრუმენტი ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრების პრაქტიკის აღმოფხვრისთვის, ევროპის საბჭო, სტრასბურგი.

გენდერულ საფუძველზე ძალადობასთან ბრძოლაზე მიმართული მიზნობრივი, და კულტურული თვალსაზრისით შესაფერისი ინტერვენციები საკმაოდ ეფექტურია (ასეთი მიდგომების მაგალითი სახელწოდებით „ჯაჭვური რეაქცია“ ქვემოთაა მოყვანილი). სტამბოლის კონვენციით დადგენილ პრევენციულ ზომებს, რომელთა გატარება სახელმწიფოებს მოეთხოვებათ, მიეკუთვნება იმ დამოკიდებულებების, ცრურწმენების, გენდერული როლებისა და სტერეოტიპების დაძლევა, რომლებიც ისეთ საზიანო პრაქტიკის დამკვიდრებას უწყობენ ხელს, როგორიცაა ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრება, იძულებითი ქორწინება, ან ღირსების დაცვის მოტივით ჩადენილი დანაშაული, რაც ზოგ კულტურებსა და თემებში მისაღებადაა მიჩნეული, და რის გამოც ქალები დაუცველები ხდებიან. ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრების აღმოფხვრაზე მიმართული პროგრამების ფარგლებში მოძიებული მტკიცებულებებიდან ნათელი ხდება, რომ კულტურაში ღრმად გამჯდარი ქცევის შეცვლა დროთა განმავლობაში შესაძლებელია სწორი სტრატეგიის და ეფექტური პროგრამების მეშვეობით, რომლებიც გამიზნულია გენდერთან დაკავშირებული ნორმების და წარმოდგენების გარდასაქმნელად. ინტერვენციები ადაპტირებული უნდა იქნას კონკრეტულ კონტექსტზე, გარდა ამისა, საჭიროა ადგილობრივ ლიდერებთან და სათემო სააგენტოებთან მჭიდრო თანამშრომლობა. ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენცია თემის მობილიზაციისა და თემის შესაძლებლობების განვითარების გზით უნდა განხორციელდეს, რათა თემში ასეთი ძალადობისადმი ნულოვანი ტოლერანტობის კულტურა ჩამოყალიბდეს. ნიდერლანდები ევროპის საბჭოს ერთ-ერთია იმ ქვეყნებიდან, სადაც ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრების პრევენციაზე მიმართული პროგრამები ხორციელდება სათემო დონეზე თემების გაძლიერების გზით.

ნიდერლანდები

„ჯაჭვური რეაქციის“ მიდგომა (Ketenaanpak) (ხორციელდება 2006 წლიდან დაწყებული)

ქმედება: პროგრამას ნიდერლანდების ჯანდაცვის, სოციალური დახმარებისა და სპორტის სამინისტრო ახორციელებს (თანამშრომლობაში GGD, FSAN და Pharos-თან)³⁷. პროგრამის ფარგლებში გამოყენებულია ჯანდაცვის მიდგომა, ანუ გათვალისწინებულია არსებული სტრუქტურებთან თანამშრომლობა და დაინტერესებული მხარეების ჩართვა ქალთა გენიტალიების დასახიჩრების პრაქტიკასთან ბრძოლის მიზნით (ახალგაზრდების ჯანმრთელობის ცენტრები, პოლიცია, სკოლა, სამედიცინო სფეროების წარმომადგენლები, ბებიები, ზოგადი პროფილის ექიმები, გინეკოლოგები, პედიატრები, ბავშვთა დაცვის უწყებები, მიგრანტების ორგანიზაციები) და ზომების ერთობლივად და კოორდინირებულად განხორციელება. ამის მიღწევა ხორციელდებოდა შესაბამისი პროტოკოლების შემუშავებისა და განხორციელების, პროფესიონალების, და რისკ ჯგუფების წარმომადგენლების ტრენინგების გზით. 2011 წელს მოცემული მიდგომა ადაპტირებული იქნა, და მისი განხორციელება მთელი ქვეყნის მასშტაბით დაიწყო, კერძოდ კი ცენტრალურ, და მუნიციპალიტეტების დონეზე. პროგრამის მიზანს წარმოადგენდა სხვადასხვა სააგენტოების ეფექტური მუშაობის ხელშეწყობა და პასუხისმგებლობის გაზიარება, რაც უაღრესად მნიშვნელოვანია ძალადობის ამ რთული ფორმისგან ქალების ეფექტური დაცვის, მისი პრევენციის, და სასამართლო წესით დევნისთვის.

შედეგები: ნიდერლანდებში ამჟამად ქალთა გენიტალიების დასახიჩრების პრობლემაზე ქმედითი და თანმიმდევრული რეაგირება ხორციელდება. საპილოტე პროექტის შედეგების შეფასებამ დაგვანახა, რომ მიდგომა ეფექტურია და სამიზნე ჯგუფებზე გამიზნული.

ნაკლოვანებები: პროგრამის შედეგებისა და გეგავლენის შესახებ მონაცემები ჯერ არ არის ხელმისაწვდომი (შეფასება შეუძლებელი გახდა საბაზისო მონაცემების უქონლობის გამო), და გარდა ამისა, პროექტის გასაგრძელებლად საკ-

³⁷ ინფორმაცია ინტერვენციის შესახებ ხელმისაწვდომია გენდერული თანასწორობის ევროპული ინსტიტუტის ვებგვერდზე: <http://eige.europa.eu/content/the-chain-approach-ketenaanpak-the-netherlands>.

მარისი ფინანსური მხარდაჭერა არ იყო უზრუნველყოფილი. განათლების სისტემა და ზოგადი პროფილის ექიმები არ იყვნენ საკმარისად აქტიურად ჩართულები; ჯანდაცვის და სამართალდამცავ და მართლმსაჯულების სტრუქტურებს შორის თანამშრომლობა შეზღუდული მოცულობით ხორციელდებოდა; სხვადასხვა მონაწილე მხარეებს შორის საკმარისი ერთსულოვნება არ იყო; ქსელში ჩართულ პირებს უფრო მეტი ტრენინგი ესაჭიროებოდათ.

შეძენილი გამოცდილება: ასეთი ინტერვენციები სოციალურ სტრუქტურებს უნდა ეფუძნებოდეს, გარდა ამისა, რადგანაც თავად თემის წარმომადგენლებმა უკეთ იციან, თუ რომელ ოჯახებში არსებობს მსგავსი რისკები, საჭიროა მათი სათანადო დაფინანსება. ჯაჭვში არ უნდა იყოს სუსტი რგოლები, რადგანაც პრევენციის რგოლებიდან დაწყებული მართლმსაჯულებით დამთავრებული ყველას შეუძლია ცვლილებების გამოწვევა.

როგორ მუშაობს მოცემული მიდგომა ქალთა გენიტალიების დასახიჩრების პრევენციის მიზნით: პროგრამა მიზნად ისახავს ამ პრაქტიკის ძირეული მიზეზების გამოვლენას თემთან კოორდინირებულად მუშაობის და რეაგირების გზით, და იმ სოციალური ნორმების და კულტურული პრაქტიკის დაძლევას, რომელიც საზოგადოების ან ინსტიტუციონალურ დონეზე მისაღებადაა მიჩნეული; განათლება ცნობიერების ამაღლება და ტრენინგი ყველა სექტორებსა და სააგენტოებში და თემების წარმომადგენლებისთვის უნდა ჩატარდეს (ახალგაზრდების ჯანმრთელობის ცენტრები, პოლიცია, სკოლა, სამედიცინო სფეროს წარმომადგენლები, ბავშვთა დაცვის უწყებები, მიგრანტების ორგანიზაციები). თანატოლთა ჯგუფებთან მუშაობა ასევე მნიშვნელოვანია, რადგანაც ასეთ შემთხვევაში გაზიარებული ინფორმაცია უფრო მისაღები ხდება. პროგრამა მიზნად ისახავს იმ ტრადიციების და წესების აღმოფხვრას, რომლებიც ამართლებენ ქალთა გენიტალიების დასახიჩრებას და ქალთა გაძლიერებას ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაზრდის გზით.

მონყვლად ჰგუფებსა და გენდერული ძალადობის საკითხებისადმი მიძღვნილი პროგრამების გამოცდილების გათვალისწინებით შეგვიძლია შემდეგი დავასკვნათ:

- თემის აქტიური ჩართულობისთვის აუცილებელია გრძელვადიანი ინვესტიციები და საგანმანათლებლო მასალების კარგად შემუშავებული პაკეტი, რომელიც ასევე ითვალისწინებს ტრენინგების ჩატარებას ჯანდაცვის მომსახურებების მიმწოდებლებისთვის, და რეგულარულ მონიტორინგს;

- მნიშვნელოვანია, რომ ინტერვენციები ადგილობრივი კონტექსტის გათვალისწინებით შემუშავდეს, დაიგეგმოს და განხორციელდეს; იმავედროულად მნიშვნელოვანია, რომ ღონისძიებები არ განხორციელდეს დისკრიმინაციული გზით, რაც უმცირესობათა ჰგუფებსა და თემებს შორის უფრო მეტ დაშორიშორებას გამოიწვევს;

- ინტერვენციების განხორციელებასთან ერთად საჭიროა მონიტორინგის ეფექტური პროცესის დანერგვა, რაც ყველა ეტაპზე ღონისძიებების განხორციელების მიმდინარეობის დოკუმენტირებას გულისხმობს. გემოქმედებისა და შედეგების შეფასება უნდა ითვალისწინებდეს მანამდე არსებული ვითარებისა და ღონისძიებების განხორციელების შემდგომი ვითარების შედარებას; იმავედროულად, ღონისძიებების განხორციელებას საკმარისი დრო უნდა დაეთმოს, და დროის ხანგრძლივობა დამოკიდებულია კონკრეტულად თემსა, და ამ თემში არსებულ მდგომარეობაზე;

- არასამთავრობო ორგანიზაციების მონაწილეობა უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგანაც ისინი საკონტაქტო პირების სახით მოქმედებენ, და მხარდაჭერის განევა შეუძლიათ; საჭიროა ეროვნულ დონეზე ცენტრების ჩამოყალიბება, რომლებიც პასუხისმგებელი იქნებიან პრევენციაზე მიმართული ღონისძიებების კოორდინაციაზე, ცნობიერების ამაღლებაზე და სკოლებში და თემებში დისკუსიების ხელშეწყობაზე, და საგანმანათლებლო პროგრამების მხარდაჭერაზე.

მამაკაცებისა და ბიჭების ჩართულობა

რადგანაც სტამბოლის კონვენციით განსაზღვრული ქალთა მიმართ სხვადასხვა ფორმის ძალადობის ჩამდენები ძირითადად მამაკაცები არიან, ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ინტერვენციები უნდა ითვალისწინებდნენ მამაკაცების აქტიურ ჩართვას პრევენციულ ღონისძიებებში, რათა ისინი ქალებთან ერთად ცვლილებების მამოძრავებელი ძალა გახდნენ. ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის აღმოფხვრაზე მიმართული ქმედებების ფარგლებში მამაკაცებთან ერთად მუშაობა უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგანაც ეს ხელს უწყობს ქცევის შეცვლას, მამაკაცების მონაწილეობას სათემო ინსტიტუტების გაძლიერებაში, და მათი მხრიდან ქალების თანასწორობისა და ლიდერობის ხელშეწყობას³⁸.

ქალებსა და მამაკაცებს შორის ძალაუფლების თვალსაზრისით უთანასწორო ურთიერთობების ტრანსფორმირება

მტკიცებულებები მიუთითებენ, რომ მამაკაცებსა და ბიჭებზე მიმართული პროგრამები ეფექტურია ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრის თვალსაზრისით, თუ ისინი მიმართულია ქალებსა და მამაკაცებს შორის არსებული უთანასწორობის აღმოფხვრაზე. რადგანაც მამაკაცებს უდიდესი გეგავლენის მოხდენა შეუძლიათ ერთმანეთზე, პრევენციული პროგრამები ეფექტურია, როდესაც მამაკაცები თავის თავზე იღებენ ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრას, და როდესაც მამაკაცები მოიაზრებიან როგორც პრობლემის გადაწყვეტის გზა, და არა როგორც მხოლოდ ამ პრობლემის ნაწილი. მამაკაცებისთვის იმის სწავლებამ, რომ ისინი შესაბამისი სა-

³⁸ ირლანდიის გაერთიანებული კონსორციუმი გენდერულ საფუძველზე ძალადობის საკითხებზე, სასწავლო მასალები No. 3: მამაკაცთა ჩართვა გენდერულ საფუძველზე ძალადობის აღმოფხვრაში, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.gbv.ie/wp-content/uploads/2010/01/Brief-3-Engaging-Men-final.pdf. ასევე იხილეთ ევროპის საბჭოს პუბლიკაციები მამაკაცების როლზე: www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/documentation_studies_publications_en.asp

ხით ჩაერიონ ამ პრობლემაში, შეიძლება მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანოს ქალთა მიმართ ძალადობის დაძლევაში³⁹. მამაკაცებისა და ბიჭების ჩართვა ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციაში შეიძლება სხვადასხვა ფორმით განხორციელდეს, მათ შორის მათ შეიძლება იმოქმედონ როგორც როლურმა მოდელებმა, ცვლილებების მამოძრავებელმა ძალამ, ქალებსა და მამაკაცებს შორის თანასწორობის ადვოკატირება განახორციელონ, და ხელი შეუწყონ ქალებსა და მამაკაცებს შორის ურთიერთპატივისცემას⁴⁰. ძალადობის წინააღმდეგ გამოსვლისა და სხვა მამაკაცების აქტივობებში ჩართვის გზით გენდერული თანასწორობის მიღწევითვის, ასევე როლური მოდელის სახით მოქმედების შედეგად, ქალებსა და ოჯახზე მზრუნველობით და პასუხისმგებლობის დაკისრებით, მამაკაცებს შეუძლიათ მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანა ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციასა და დაძლევაში.

მამაკაცებს შეუძლიათ სხვადასხვა დონეზე შეუძლიათ ზეგავლენის მოხდენა და ცვლილებების გამოწვევა, მაგალითად:

- ქმრებს, მამებს, ბიძებს, ვაჟიშვილებს და ძმებს შეუძლიათ უფრო თანასწორი და სამართლიანი ურთიერთობების დამყარების ხელშეწყობა ოჯახის დონეზე;
- თანასწორთა განმანათლებლების სახით მოქმედების გზით, ანუ როდესაც „მამაკაცი მამაკაცს ესაუბრება“ და იმ წარმოდგენების გაქარწყლებას ისახავს მიზნად, როდესაც გენდერულ საფუძველზე ქალთა მიმართ ძალადობა მისაღებადაა მიჩნეული;
- მამაკაცების მხრიდან ქალების მხარდაჭერის გზით;
- სახელისუფლებო სტრუქტურების წარმომადგენლების

³⁹ ა. ბერკოვიცი (2004), მამაკაცებთან მუშაობა ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის მიზნით (პირველი ნაწილი), გამოყენებითი კვლევების ფორუმი, ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის ეროვნული ონლაინ რესურს ცენტრი, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.vawnet.org/sexual-violence/print-document.php?doc_id=413&find_type=web_desc_AR.

⁴⁰ ე. სკამბორი, კ. ვოზნიკა, და ნ. ბერგმანი (2013), მამაკაცთა როლი გენდერული თანასწორობის მიღწევაში - ევროპული სტრატეგიები და დასკვნები, ევროპის საბჭოს პუბლიკაცია, ლუქსემბურგი, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: http://ec.europa.eu/justice/events/role-of-men/index_en.htm.

ანგარიშვალდებულების უზრუნველყოფის გზით;

- რელიგიურ ლიდერებს, რომლებიც თემში გავლენით სარგებლობენ, შეუძლიათ ცვლილებების გამოწვევა;

- თემის ლიდერების ჩართულობის გზით⁴¹.

მამაკაცების ეფექტური ჩართულობის მაგალითებია, როდესაც ინიციატივები მიმართულია სახელმწიფო დაწესებულებებში მომუშავე და სხვა ორგანიზებული ჯგუფების წარმომადგენელი მამაკაცების განათლებასა და ტრენინგზე, მაგალითად, ტრენინგის გზით პოლიციის ოფიცრების წარმოდგენების გარდაქმნა ოჯახურ ძალადობასთან მიმართებაში, და რეპროდუქტიული ჯანმრთელობისა და გენდერული საკითხების ჩართვა სამხედროებისთვის განკუთვნილ სასწავლო პროგრამებში (მაგ, როგორც თურქეთში); კამპანიების ჩატარება მამაკაცების(და ქალების) პოზიტიური იმიჯის მატარებელი როლური მოდელების წარმოჩენით ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთის მიზნით.

მამაკაცების ეფექტური ჩართულობის მაგალითებია, როდესაც ინიციატივები მიმართულია სახელმწიფო დაწესებულებებში მომუშავე და სხვა ორგანიზებული ჯგუფების წარმომადგენელი მამაკაცების განათლებასა და ტრენინგზე, მაგალითად, ტრენინგის გზით პოლიციის ოფიცრების წარმოდგენების გარდაქმნა ოჯახურ ძალადობასთან მიმართებაში, და რეპროდუქტიული ჯანმრთელობისა და გენდერული საკითხების ჩართვა სამხედროებისთვის განკუთვნილ სასწავლო პროგრამებში (მაგ, როგორც თურქეთში); კამპანიების ჩატარება მამაკაცების(და ქალების) პოზიტიური იმიჯის მატარებელი როლური მოდელების წარმოჩენით ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთის მიზნით.

⁴¹ ირლანდიის გაერთიანებული კონსორციუმი გენდერულ საფუძველზე ძალადობის საკითხებზე, (38-ე იხილეთ შენიშვნა)

თურქეთი

რეპროდუქციული ჯანმრთელობისა და გენდერული საკითხების ჩართვა სამხედროებისთვის განკუთვნილ საგანმანათლებლო პროგრამებში, ხორციელდება 2002 წლიდან დაწყებული⁴².

ქმედებები: 2002 წელს გაეროს მოსახლეობის ფონდმა (UNFPA) პარტნიორობაში თურქეთის ჯანდაცვის სამინისტროსთან და შეიარაღებულ ძალებთან განახორციელეს პროგრამა, რომელიც მიმართული იყო მამაკაცი ჯარისკაცების განათლებაზე სექსუალური და რეპროდუქციული ჯანმრთელობის თაობაზე. ჯარისკაცებისთვის განკუთვნილი სასწავლო მასალები და სამაგიდო წიგნაკის სახით მომზადებული რესურს რეკომენდაციები შეიცავდა ცალკე მოდულს გენდერულ თანასწორობასა და ქალთა მიმართ გენდერულ საფუძველზე ძალადობის პრევენციაზე.

შედეგები: 2009 წლისთვის 3 მილიონმა მამაკაცმა გაიარა ტრენინგი, და შეიარაღებული ძალების ხელმძღვანელობის მიერ მიღებული ბრძანებულებით მოცემული ტრენინგი რეგულარულად ჩატარდება. ბევრმა ჯარისკაცმა განაცხადა, რომ ტრენინგს დიდი ზეგავლენა ჰქონდათ მათზე, და ხელი შეუწყო მათი წარმოდგენების გარდაქმნას ქალის უფლებაზე თავად გააკეთოს არჩევანი და იცხოვროს ძალადობისგან თავისუფალ გარემოში. ტრენინგის პროგრამამ თავად ტრენერებზეც იქონია ზეგავლენა, და მათაც ახლებურად მოიაზრეს გენდერულ თანასწორობასთან დაკავშირებული ასპექტები.

ნაკლოვანებები: პროგრამას გარკვეული წინააღმდეგობა შეხვდა ჯარისკაცების მხრიდან, და ყველა დონეზე სამხედრო ხელმძღვანელობამ არ მიიჩნია იგი მისაღებად. გარდა ამისა, თავად ტრენერებს, რომლებიც ძირითადად სამედიცნო სფეროს წარმომადგენლები იყვნენ, არ გააჩნდათ საკმარისი ცოდნა გენდერული თანასწორობასა და გენდერული მოტივით ჩადენილი ძალადობის თაობაზე.

⁴²UNFPA (2009), მამაკაცებთან პარტნიორობის ჩამოყალიბება გენდერულ ძალადობასთან გამკლავების მიზნით: აღმოსავლეთ ევროპისა და აზიის წარმატებული გამოცდილება, გაეროს მოსახლეობის ფონდი, ნიუ იორკი, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.unfpa.org/public/home/publications/pid/4412.

შეძენილი გამოცდილება: საჭიროა გრძელვადიანი ტრენინგების ჩატარება, რისთვისაც შესაბამისი ვალდებულებების დაკისრებაა აუცილებელი. ტრენინგების ფარგლებში კრეატიული, მონაწილეობაზე დაფუძნებული და ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენება ხელს უწყობს მამაკაცების უფრო აქტიურ ჩართულობას. ტრენინგები არ უნდა იყოს ერთჯერადი, არამედ საჭიროა ტრენინგების სერიის ჩატარება, რათა გზავნილი ეფექტურად იყოს მიტანილი.

როგორ უნდა განხორციელდეს ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ღონისძიებები: თანასწორთა და სათემო დონეზე, ახალგაზრდა მამაკაცებზე ორიენტირებული ქმედებების განხორციელება განათლებისა და ტრენინგების გზით გენდერული სტერეოტიპების გარდაქმნის მიზნით, და ქალთა მიმართ ძალადობის თანასწორთა მიერ მხარდაჭერის ზიანის მომტანი შედეგების განმარტება. ეს ღონისძიებები ეხმარება ქალთა მიმართ ძალადობასთან დაკავშირებული მითების გაქარწყლებაში არა მხოლოდ ჯარისკაცებში, არამედ ზოგადად, ტრადიციებისა და კულტურის გარდაქმნა ისეთ სტრუქტურებში, როგორიცაა ჯარი, სადაც ძირითადად მამაკაცები მსახურობენ, და მამაკაცური ქცევის შესახებ საკმაოდ ხისტი წარმოდგენები არსებობს.

წინააღმდეგობის დაძლევა

ისეთი პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების დროს, სადაც მამაკაცებისა და ბიჭების ჩართვაა გათვალისწინებული, საჭიროა პოტენციური წინააღმდეგობის დაძლევა, რათა ეს ღონისძიებები ეფექტური იყოს. გამოცდილებამ დაგვანახა, რომ მიუხედავად იმისა, რომ არ არსებობს რაიმე ერთი ეფექტური გზა მამაკაცების აქტიური ჩართვისთვის, არსებობს რამდენიმე ფაქტორი, რომლებსაც შეუძლიათ ინტერვენციების ეფექტურობის მაქსიმიზაცია. მამაკაცების მხრიდან წინააღმდეგობის ბარიერის დაძლევის მიზნით, რასაც ხშირად შიში, უარყოფითი კულტურული დამოკიდებულებები, ნორმები და წარმოდგენები განაპირობებენ, რომლებიც იმ აზრს ეფუძნება, რომ ქალთა მიმართ ძალადობა ქალების

პრობლემაა, საჭიროა იმის გათვალისწინება, რომ ზომები, რომლებიც მიმართულია მამაკაცების წარმოდგენების შეცვლაზე უნდა უზრუნველყოფდნენ, რომ გენდერული ძალადობის თემა მამაკაცებისთვის მნიშვნელოვანი გახდეს. ეს შეიძლება უზრუნველყოფილი იქნას ტრენინგების დაწყებამდე სტრატეგიული შესავალის გაკეთებით, რაც მამაკაცების ინტერესის გამონწვევებზე იქნება მიმართული, ხოლო გენდერულ საფუძველზე ძალადობის თემაზე საუბარი მას შემდეგ უნდა დაიწყოს, როდესაც როდესაც ტრენინგებისადმი ნდობაა მოპოვებული და ღია კომუნიკაციაა მიღწეული, რათ შემდეგ მამაკაცები უფრო მზადყოფნით ჩაერთონ ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების განხილვაში. ამის მიღწევა ასევე შესაძლებელია ისეთი გარემოს შექმნის გზით, სადაც თანასწორთა მონაწილეობაა გათვალისწინებული, მაგალითად ახალგაზრდა მამაკაცებზე გამიზნული ტრენინგები, რათა მათ უფრო დაცულად იგრძნონ თავი და უფრო ღიად ისაუბრონ და მოიძიონ მამაკაცობის გამოვლენის უფრო პოზიტიური გზები (როგორც ეს დასავლეთ ბალკანეთის მაგალითშია მოყვანილი).

დასავლეთ ბალკანები: ბოსნია და ჰერცეგოვინა, ხორვატია (2013 წლამდე), სერბეთი, კოსოვო⁴³, და ალბანეთი (2013 წლიდან)

ახალგაზრდა მამაკაცების ინიციატივა⁴⁴ (YMI) - დასავლეთ ბალკანეთში მამაკაცები და ბიჭები მოქმედებენ როგორც მოკავშირეები ძალადობის პრევენციისა და გენდერული დამოკიდებულებების ტრანსფორმაციის მიზნით, I და II ფაზა (2007-13) და III ფაზა (2013-16)

⁴³ მოყვანილ ტექსტში ყველა რეფერენცია კოსოვოზე, იქნება ეს მის ინსტიტუტებზე, ტერიტორიებზე, თუ მოსახლეობაზე რეფერენცია, გაგებული უნდა იქნას გაეროს უსაფრთხოების საბჭოს 1244 რეზოლუციის შესაბამისად, და კოსოვოს სტატუსისთვის ზიანის მიყენების გარეშე.

⁴⁴Care International (2012), ახალგაზრდა მამაკაცების ინიციატივა - პრაქტიკული მაგალითი: დასავლეთ ბალკანებში ახალგაზრდა მამაკაცების ჩართვა გენდერული თანასწორობისა და ძალადობის პრევენციის ქმედებებში. ბანია ლუკა, ბოსნია და ჰერცეგოვინა: Care International, იხილეთ: <http://youngmeninitiative.net>

ქმედება: YMI წარმოადგენს პირველ სისტემურ ძალისხმევას რეგიონში, რომელიც მიმართულია ახალგაზრდა მამაკაცებთან მუშაობაზე, და მამაკაცურობასთან დაკავშირებული ცნებების კრიტიკულად მოაზრებას გულისხმობს, რომლებიც საზიანო ქცევას, მათ შორის ქალთა და თანატოლთა მიმართ ძალადობას უწყობენ ხელს. მიუხედავად იმისა, რომ პროექტი Care International-მა შეიმუშავა, ახალგაზრდების ადგილობრივი ორგანიზაციები წარმოადგენდნენ ცვლილებების ძირითად მამოძრავებელ ძალას⁴⁵. მამაკაცობისა და ძალადობის შესახებ კვლევამ გამოავლინა, რომ ახალგაზრდა მამაკაცების იდეალი მამაკაცურობის შესახებ გულისხმობს ფიზიკურ სიძლიერეს, სიმამაცეს, ძლიერ ნებისყოფას, და საკუთარი და თავისი ოჯახის ღირსების დაცვის უნარს⁴⁶.

YMI-ს კვლევამ და საპილოტე პროექტმა გამოავლინა, რომ რეგიონის ახალგაზრდა მამაკაცებში საკმაოდ ფესვგადგმულია ინტიმურ ურთიერთობებში ძალადობის მხარდაჭერა, განსაკუთრებით თუ ქალის ქცევა მოიაზრება როგორც მამაკაცის „ღირსების შემლახველი“, გარდა ამისა, საკმაოდ გავრცელებულია ჰომოფობიური დამოკიდებულება. ამ წარმოდგენების შეცვლისთვის YMI-მ გაატარა მასშტაბური სოციალური მარკეტინგის კამპანიები სახელწოდებით „იყავი მამაკაცი“, და ასევე სკოლების დონეზე ჩაატარა სემინარები ახალგაზრდა ვაჟებისთვის დადგენილი სასწავლო პროგრამით, რომელიც განერილია M სახელმძღვანელოში („mladići“, რაც ახალგაზრდებს ნიშნავს). სახელმძღვანელო ადაპტირებული იქნა H სახელმძღვანელოს საფუძველზე, რომელიც ლათი-

⁴⁵ ინიციატივა მოიცავდა რეგიონის ახალგაზრდული ორგანიზაციების ჩართვას: სტატუს M (ზაგრები), ჯანსაღი ცხოვრების სტილის ცენტრი E8 (ბელგრადი), სქესობრივი და რეპროდუქციული ჯანმრთელობის ასოციაცია XY (სარაევო), პერპეტუუმ მობილე (ბანია ლუკა), ალტრუსტი (მოსტარი), თანატოლთა განმანათლებლების ქსელი (პრიშტინა), ახალგაზრდების განათლების კლუბი (ჩრდილოეთ მიტროვიცა), Smart კოლექტივი (ბელგრადი), ცხელი ხაზი ქალებისა და გოგონებისთვის, და ცხელი ხაზი ბიჭებისა და მამაკაცებისთვის (ტირანა).

⁴⁶ ელკმანი და სხვები (2007), მამაკაცობისა და ძალადობის ასპექტების კვლევა. ICRW და Care International, იხილეთ: www.care.org/sites/default/files/documents/Exploring-Dimensions-of-Masculinity-and-Violence.pdf

ნური ამერიკისა და კარიბის ზღვის აუზის ქვეყნებისთვის იყო განკუთვნილი⁴⁷.

შედეგები: საპილოტე ეტაპზე (2007-10) მოცემული ინიციატივით 4 000-ზე 14-დან 18 წლამდე ასაკის ახალგაზრდა მამაკაცი იქნა მოცული სკოლებში შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელების გზით. ქალთა საკითხებზე კვლევების საერთაშორისო ცენტრის მიერ ჩატარებულმა ზემოქმედების შეფასების კვლევამ გამოავლინა, რომ სემინარებში ახალგაზრდების მონაწილეობამ პოზიტიური ზეგავლენა იქონია მათ დამოკიდებულებებზე გენდერული საკითხებისადმი და ძალადობისადმი.

გარდა ამისა, მოცემული ინიციატივის შედეგად რამდენიმე ახალგაზრდამ მოხალისეობის სურვილი გამოხატა და ადგილობრივ ახალგაზრდულ ორგანიზაციებთან დაიწყო თანამშრომლობა, რამაც ხელი შეუწყო რეგიონში შეიარაღებული კონფლიქტების შედეგად აღმოცენებული ეთნიკური დაშორებების აღმოფხვრის მიზნით ხიდების გადებას. გარდა ამისა, „ეროვნული და ადგილობრივი ხელისუფლების აბრით YMI წარმატებული მეთოდოლოგიაა, და მთავრობისა და სამოქალაქო საზოგადოების თანამშრომლობის ეფექტური მოდელია“⁴⁸. ამჟამად განათლების, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროსთან ერთობლივად ძალისხმევა მიმართულია ინიციატივით მოცვის არეალის გაფართოებაზე. YMI-ის ერთ-ერთი კოორდინატორი გაეროს გენერალური მდივნის ქსელის „მამაკაცი ლიდერების“ წევრი გახდა⁴⁹.

⁴⁷ M სახელმძღვანელო საკმაოდ დეტალურია და დაახლოებით 40 აქტივობას შეიცავს ახალგაზრდა მამაკაცებისთვის, რომლებიც გენდერთან დაკავშირებული საკითხების ფართო სპექტრს შეეხებიან, მათ შორის სქესობრივ და რეპროდუქციულ ჯანმრთელობას, კომუნიკაციას და მოლაპარაკებების წარმოებას, ნარკოტიკებისა და ალკოჰოლის მოხმარებას, ბრაზის მართვას და ძალადობის პრევენციას. სახელმძღვანელო ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: <http://youngmeninitiative.net/en/?page=35>. H სახელმძღვანელო შემუშავდა ორგანიზაცია Promundo-ს მიერ, რომელსაც ოფისები გააჩნია ბრაზილიაში, პორტუგალიასა და ამერიკაში. ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.promundo.org.br/en/publications-for-youth.

⁴⁸ Care (2012), გვ 27. (შენიშვნა 43).

⁴⁹ <http://endviolence.un.org/SasaOstojic.shtml>.

შეძენილი გამოცდილება: მეთოდოლოგია ადაპტირებული უნდა იქნას ჰომოფობიური დამოკიდებულებების უფრო ეფექტურად დაძლევის საჭიროების გათვალისწინებით, რადგანაც თავდაპირველმა სასწავლო პროგრამამ ამ მიმართულებით პოზიტიური ცვლილებები ვერ გამოიწვია. ინტერვენციის ეფექტურობის თვალსაზრისით, პროგრამის წარმატებულობა დამოკიდებული იყო ადგილობრივი ახალგაზრდული ორგანიზაციების შესაძლებლობების განვითარებისთვის საკმარისი დროის დათმობაზე, სტანდარტული სასწავლო პროგრამის მოქნილობაზე, არსებული და კარგად ნაცადი რესურსების გამოყენებაზე, და სოციალური მარკეტინგის სტრატეგიის ჩართვაზე, რათა ახალგაზრდებისთვის ნამდვილად პოზიტიური და მამაკაცური როლური მოდელი გამხდარიყო მისაბაძი მაგალითი.

როგორ უნდა განხორციელდეს ძალადობის პრევენციაზე მიმართული ღონისძიებები: ინდივიდუალურ/თანატოლთა/სათემო დონეზე ახალგაზრდა მამაკაცების ტრენინგი მამაკაცურ საქციელსა და ძალადობასთან დაკავშირებით მათი წარმოდგენების გარდაქმნის მიზნით ახალგაზრდების მიერ გენდერთან, ჯანმრთელობასთან და მამაკაცურ ქცევასთან დაკავშირებით თავისი წარმოდგენების გადასინჯვის ნახალისების გზით, და ყურადღების გამახვილებით ძალადობის პრევენციაზე. ასეთ მიდგომას „გენდერ სენსიტიური პრაქტიკა“ ეწოდება. მისი მიზანია ქალთა და თანატოლთა მიმართ ძალადობის ხელშემწყობი დამოკიდებულებების დაძლევა, რაც ხშირად საკუთარი თავის დამკვიდრების და „მამაკაცური“ ქცევის მოტივით ხდება, როდესაც ადამიანს მიაჩნია, რომ იგი საკუთარ ღირსებას იცავს. მსგავსი სახის ძალადობა ასევე განპირობებულია ტრავმატული გამოცდილებით (მაგალითად, ომის შედეგად განცდილი ტრავმა); სექსუალური ძალადობა ხშირად განპირობებულია კონტროლის დამყარებისა და ძალის დემონსტრირების სურვილით, და ძალადობის მასტიმულირებელ ფაქტორს წარმოადგენს. მოცემული მეთოდები მოტივაციას უქმნის ახალგაზრდებს წინ აღუდგნენ არსებულ სოციალურ სტრუქტურებს, რომლებიც უთანასწორობას ამკვიდრებენ.

მამაკაცებსა და ბიჭებთან მუშაობის მხარდაჭერის ძირითადი პრინციპი მდგომარეობს იმაში, რომ მათ გაიაზრონ, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ნებისმიერი პროგრამის ფარგლებში ქალების უსაფრთხოებისა და უფლებების დაცვის უზრუნველყოფა. შესაბამისად, პროგრამები ქალთა ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის გზით უდნა შემუშავდეს, რათა მხოლოდ მამაკაცების აზრი არ დომინირებდეს⁵⁰.

ქალთა უფლებამოსილების გაზრდა

სტამბოლის კონვენციის მე-12 მუხლის მე-6 პარაგრაფი მოუწოდებს კონკრეტული პროგრამებისა და აქტივობების განხორციელებისკენ ქალთა გაძლიერების მიზნით. ეს გულისხმობს ქალთა გაძლიერებას ცხოვრების ყველა სფეროში, მათ შორის პოლიტიკასა და ეკონომიკაში ქალების აქტიურ მონაწილეობას.

ქალთა გაძლიერების მნიშვნელობა მათ მიმართ ძალადობის პრევენციაში

ქალთა გაძლიერება უმნიშვნელოვანესია გენდერულ თანასწორობის მიღწევისთვის. ქალების ანაზღაურება კვლავაც მამაკაცების ანაზღაურებაზე დაბალია⁵¹, ქალები ევროპის ყველაზე მსხვილი საჯარო კომპანიების საბჭოს წევრების მხოლოდ 16.6%-ს შეადგენენ⁵², ხოლო ევროპის 34 ქვეყნის

⁵⁰ DFID (2012), სახელმძღვანელო ინსტრუქცია 2: პრაქტიკული სახელმძღვანელო სათემო პროგრამების შემუშავებისთვის ქალთა და გოგონების მიმართ ძალადობის აღმოფხვრის მიზნით, ჩიბის სახელმძღვანელო ინსტრუქციების სერია, საერთაშორისო განვითარების დეპარტამენტი, გაერთიანებული სამეფო, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე:

www.gov.uk/government/publications/how-to-note-violence-against-women-and-girls-chase-guidance-note-series.

⁵¹ ევროსტატი (2013), გენდერული სხვაობის სტატისტიკა (2013 წლის მარტის მონაცემები), ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics.

⁵² ევროკომისია (2013), ქალები და მამაკაცები ხელმძღვანელ თანამდებობებზე ევროკავშირის ქვეყნებში, 2013, ევროკავშირის გამომცემლობა, ლუქსემბურგი, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_balance_decision_making/131011_women_men_leadership_en.pdf.

პარლამენტებში ქალთა წარმომადგენლობა მხოლოდ 27%-ს შეადგენს⁵³.

საზოგადოებისა და ინსტიტუციონალურ დონეზე, პოლიტიკა და კანონმდებლობა ხელს უნდა უწყობდეს ქალთა მონაწილეობას განათლების, შრომითი ბაზრის, და პოლიტიკის სფეროებში. გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობაზე მიმართული პოლიტიკა და სამოქმედო გეგმები ყველა სექტორზე უნდა იყოს მიმართული. სახელმძღვანელო პრინციპის სახით გასათვალისწინებელია, რომ პრევენციული ღონისძიებები ხელს უნდა უწყობდნენ არსებული მოსაზრების და სტერეოტიპული დამოკიდებულებების ტრანსფორმაციას იმის შესახებ, რომ ქალები მამაკაცებზე ნაკლები არიან, და ასევე მიმართული უნდა იყოს იმ სოციალური ნორმების გარდაქმნაზე, რომლებიც ხელს უწყობენ იმას, რომ გენდერული ძალადობა მისაღებად იყოს მიჩნეული, და უნდა უზრუნველყოფდნენ ქალთა უფლებების დაცვას და მათ გაძლიერებას.

ქალთა პოლიტიკური და ეკონომიკური გაძლიერება გადაწყვეტი მნიშვნელობისაა მათი გაძლიერებისთვის, რაც ზოგადად ქალების მოწყვლადობას და ძალადობის რისკს ამცირებს. ქალთა გაძლიერება ყველა დონეზე გადანწყვეტილებების მიღებაში მათი მონაწილეობის ხელშეწყობის გზით, ან სოციალური აქტივიზმის მეშვეობით, ეფექტური გრძელვადიანი სტრატეგიაა ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციისთვის. კვლევებმა აჩვენა, რომ გენდერული თანასწორობის თვალსაზრისით არსებული მდგომარეობის გაუმჯობესებასთან ერთად, ქალთა მიმართ ძალადობის შემთხვევების რაოდენობა მცირდება⁵⁴.

⁵³ ქალი და მამაკაცი გადანწყვეტილებების მიძღვნილი - ევროკომისიის მონაცემთა ბაზები (პოლიტიკა/ეროვნული პარლამენტები), ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/politics/national-parliaments/index_en.htm.

⁵⁴ ს. უოლბი (2009). გლობალიზაცია და უთანასწორობა: სირთულეები და თანამედროვეობა. სეიგი, UN Women (2012) სახელმძღვანელო ეროვნული სამოქმედო გეგმების შემუშავების საკითხებზე ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთის მიზნით, ნიუ იორკი, ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: www.unwomen.org/ru/digital-library/publications/2012/7/handbook-for-national-action-plans-on-violence-against-women.

როგორ ეხმარება ქალთა გაძლიერება მათ მიმართ ძალადობის შემცირებაში

ქალთა მონაწილეობა იმ კონტექსტების გარდაქმნაზე მიმართული ღონისძიებების განხორციელებაში, რომლებიც ძალადობას უწყობენ ხელს საზოგადოების, ინსტიტუციონალურ, ადამიანებს შორის ურთიერთობებისა და პირად დონეზე, უაღრესად მნიშვნელოვანია. ქალთა აქტიური მონაწილეობა გადანაცვლებების მიღებაში ხელს უწყობს პოზიტიური ცვლილებების გატარებას კანონმდებლობაში, პოლიტიკაში, მომსახურებების დონეზე, და დროთა განმავლობაში, და ასევე ხელს უწყობს სოციალური ნორმების ცვლილებას, რაც საბოლოო ანგარიშში საზოგადოებების გარდაქმნას განაპირობებს. ინსტიტუციონალურ დონეზე, ქალთა მონაწილეობა ხელს უწყობს პოლიტიკის, პროგრამების, კანონმდებლობის გარდაქმნას, რაც წინააღმდეგ შემთხვევაში სრულიად განსხვავებული იქნებოდა. კერძოდ, ქალთა საკმარისი წარმომადგენლობა უფრო წინ წამოწევს ისეთ საკითხებს, რომლებიც მნიშვნელოვანია ქალებისთვის, მაგალითად, ქალთა მიმართ ძალადობის პრობლემა⁵⁵. კვლევებმა გამოავლინა, რომ ქალთა ძლიერი და დამოუკიდებელი ორგანიზაციების არსებობას მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს მთელი მსოფლიოს დონეზე პოლიტიკის გარდაქმნაში ქალთა მიმართ ძალადობის სფეროში⁵⁶.

ევროპის საბჭოს გენდერული თანასწორობის 2014-2017 წლების სტრატეგია მოუწოდებს ორი მიმართულებით მუშაობისკენ გენდერული თანასწორობის მიღწევის მიზნით. კერძოდ:

- შესაბამისი პოლიტიკის შემუშავება და ზომების დასახვა,

⁵⁵ მსოფლიო განვითარების ანგარიში 2012: გენდერული თანასწორობა და განვითარება (2011 წლის სექტემბერი), მსოფლიო ბანკი, ვაშინგტონი, იხილეთ მე-4 თავი, ქალთა ორგანიზაციების გაძლიერება, გვ. 150-90.

⁵⁶ მ. პტუნი და ს.ლ. უელდონი (2012), "პოლიტიკის პროგრესულ ცვლილებებს სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციები განაპირობებენ: ქალთა მიმართ ძალადობასთან ბრძოლა გლობალური პერსპექტივიდან, 1975-2005", ამერიკული პოლიტიკური მეცნიერებების კვლევა, ტომი 106, გამოცემა 03, გვ. 548-69.

მათ შორის პოზიტიური ქმედებების განხორციელება ქალთა გაძლიერებისთვის და გენდერული თანასწორობის მიღწევისთვის, და მონიტორინგისა და კოორდინაციის უზრუნველყოფა;

- პოლიტიკასა და პროგრამებში გენდერული ასპექტების მეინსტრიმიინგის პროცესის შეფასება⁵⁷.

ევროპის საბჭოს მთელი რიგი ინსტრუმენტები კონკრეტულ ზომებს გვთავაზობენ ქალთა უფლებამოსილების გაზრდის მიზნით. კერძოდ, გენდერული თანასწორობის სტანდარტებისა და მექანიზმების შესახებ რეკომენდაცია CM/Rec(2007)17, რომელშიც ხაზგასმულია გენდერული მეინსტრიმიინგის სტრატეგიის განხორციელების მეთოდოლოგიის შემუშავება, მათ შორის გენდერული ბიუჯეტირება, გენდერული ანალიზი და გენდერული მდგომარეობის შეცვლაზე მიმართული ზეგავლენის შეფასება. გარდა ამისა, რეკომენდაცია Rec(2003) ქალთა და მამაკაცთა დაბალანსებულ მონაწილეობაზე პოლიტიკური და საჯარო გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის თაობაზე შეიცავს სახელმძღვანელო პრინციპებს იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა იყოს ეს მიღწეული, და მოუწოდებს წევრ სახელმწიფოებს უზრუნველყონ, რომ პოლიტიკასა და საჯარო სამსახურში ქალთა და მამაკაცთა წარმომადგენლობა არ იყოს 40%-ზე ნაკლები. დაბოლოს, რეკომენდაცია Rec(2002)5 ქალთა ძალადობისგან დაცვის შესახებ, რომელიც სტამბოლის კონვენციის წინამორბედი იყო, სახავს მნიშვნელოვან ღონისძიებებს ქალების გაძლიერებისთვის მათ მიმართ ძალადობის პრევენციის მიზნით.

ზომებს, რომლებსაც ქალთა გაძლიერებაში წვლილის შეტანა შეუძლიათ, მიეკუთვნება:

კანონმდებლობისა და პოლიტიკის შემუშავება სოციო-ეკონომიკური უთანასწორობის აღმოფხვრის, და ამ გზით საზოგადოებაში ქალის სტატუსის გაზრდის მიზნით (გენდერული თანასწორობის მეინსტრიმიინგი პოლიტიკაში). მოცემული შემდეგი გზით შეიძლება იქნას მიღწეული:

⁵⁷ ევროპის საბჭოს გენდერული თანასწორობის სტრატეგია 2014-2017 წლებისთვის მი-ნისტრთა კომიტეტმა 2013 წლის 6 ნოემბერს დაამტკიცა. იხილეთ: www.coe.int/equality.

- სოციალური დახმარების პოლიტიკის შემუშავება ქალების შრომით ბაზარზე დაბრუნების ხელშეწყობის მიზნით;
- პოლიტიკის შემუშავება ბავშვის აღზრდასთან დაკავშირებით დედის, მამის, ან მშობლების შვებულების პირობების გაუმჯობესების მიზნით
- საგადასახადო შეღავათების დაწესება მომუშავე მშობლებისა და მართოხელა დედებისთვის
- ეკონომიკურად მონყვლადი ქალებისთვის სოციალური უზრუნველყოფისა და შემწეობების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება
- ნახევარ განაკვეთზე მომუშავე პირების სოციალურ დაცვაზე მიმართული ზომების გაუმჯობესება
- ოჯახურ ცხოვრებასა და კარიერას შორის ბალანსის გაუმჯობესება.

დასაქმებულების, მათ შორის კერძო სექტორში დასაქმებული პირების მიერ ქალთა შრომით ბაზარზე მონაწილეობის ხელშეწყობა, და პოლიტიკის მიღება, რომელიც აღიარებს, რომ ძალადობა ქალების დასაქმების ბარიერს წარმოადგენს.

ძალადობის პრევენციის მიზნით ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების მიმართულებით მუშაობის კარგი მაგალითია 2008 წელს ესპანეთში განხორციელებული ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული ინიციატივა სახელწოდებით „კომპანიები გენდერული ძალადობის გარეშე საზოგადოების ჩამოყალიბების მხარდასაჭერად“ (Empresas por una sociedad libre de violencia de género). მოცემული ინიციატივა მიმართული იყო კერძო სექტორის სახელმწიფო სექტორთან თანამშრომლობის ხელშეწყობაზე ორი მიმართულებით: ძალადობის მსხვერპლების დასაქმების ბაზარზე გასვლის ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება⁵⁸. ესპანეთის გენდერული თანასწორობის შესახებ კანონით (2007), ესპანური კომპანიები ვალდებული არიან შექმნან ისეთი სამუშაო პირობები, რომლებიც სექსუალური შევიწროებისა და დევ-

⁵⁸ ინფორმაცია ინგლისურ ენაზე ხელმისაწვდომია შემდეგ მისამართზე: http://sgdatabse.unwomen.org/searchDetail.action?request_locale=en

ნის პრევენციას უზრუნველყოფენ. კომპანიები, სადაც 250 ადამიანზე მეტია დასაქმებული, ვალდებული არიან შეიმუშაონ თანასწორობის გეგმები სექსუალური შევიწროებისა და დევნის პრევენციის მიზნით. აღსანიშნავია, რომ უფრო მცირე კომპანიებსაც მოუწოდებენ ასეთ გეგმების შემუშავებისკენ. პროფკავშირები დიდი ხანია ჩართულები არიან ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციასა და აღკვეთაში ისეთ ქვეყნებში, როგორცაა გაერთიანებული სამეფო და ირლანდია.

ქალთა პოლიტიკური გაძლიერებისა და მათ მიმართ ძალადობის აღკვეთის ზომებს შორის კავშირის ეფექტური გზაა კონკრეტული პლატფორმების შემუშავება, სადაც ქალთა ინტერესებია გამოკვეთილი და ძალადობის აღკვეთაზე მიმართული ზომებია განსაზღვრული. ქალთა ინტერესების მკაფიოდ გაცხადება შეიძლება ქალთა მანიფესტის სახით მოხდეს, სადაც ქალების, როგორც ამომრჩეველთა ნაწილის პოლიტიკური განწყობებია გაჟღერებული.

ქალთა მანიფესტები შეიძლება სამოქალაქო საზოგადოებრივმა ორგანიზაციებმა ან აქტივისტების ჯგუფებმა შეიმუშაონ მნიშვნელოვანი არჩევნების წინ. ქალთა მანიფესტის შემუშავების მაგალითია ალბანეთი, სადაც ქალების მობილიზაცია მოხდა 2009 წლის არჩევნებამდე პარტიებისთვის ქალების მოთხოვნის გაცნობის მიზნით. მანიფესტი კონკრეტულ მიზნებს შეიცავდა ქალების ძალადობისგან დაცვის მიზნით. ქალებმა შეიძლება ასევე იმუშაონ ერთობლივად როდესაც ისინი უკვე არჩეული არიან წარმომადგენლობით ორგანოებში, და კონკრეტული პლატფორმები შეიმუშაონ პარტიების დონეზე. ზოგ ქვეყნებში ეროვნული პარლამენტების დონეზე არსებულმა ქალთა ჯგუფებმა წვლილი შეიტანეს საკანონმდებლო წინადადებების მომზადებაში ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ, და ეს წინადადებები მათი ძალისხმევით მიღებული იქნა. ქალთა პლატფორმის კიდევ ერთი მაგალითია პოლონეთის ქალთა კონგრესი, რომელიც აქტიურად ლობირებს სოციალურ ცვლილებებს⁵⁹.

⁵⁹ www.kongreskobiet.pl.

დასკვნები

სტამბოლის კონვენცია მიზნად ისახავს ქალთა მიმართ ძალადობის ყველა ფორმის, მათ შორის გოგონების მიმართ ძალადობის პრევენციას, და თანმიმდევრულ პრევენციულ ზომებს სახავს, რომლებიც ასევე ითვალისწინებენ მსხვერპლების დაცვას, დამნაშავეების დასჯას, და ინტეგრირებული პოლიტიკის შემუშავებას. მხოლოდ ყოვლისმომცველი და ინტეგრირებული პოლიტიკის შემუშავების გზითაა შესაძლებელი ქალთა მიმართ ძალადობაზე პოლისიკური რეაგირების მოხდენა.

ამ მიზნით სტამბოლის კონვენცია გვთავაზობს დეტალურ ნორმებს, რომლებიც ასახულია პრევენციის თავში (მუხლები 12-17). მოცემული ნორმები ეყრდნობა სიღრმისეულ ცოდნას იმის შესახებ, თუ რა მუშაობს ეფექტურად ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციისთვის, რაც ძალადობის განმაპირობებელი მიზეზებისა და მისი შედეგების კვლევების შედეგად ჩამოყალიბდა, და ასევე ევროპის საბჭოს წევრი ქვეყნებისა და სხვა ქვეყნების მიერ პრაქტიკაში გამოცდილი და ეფექტური მიდგომების გათვალისწინებით შემუშავდა. სტამბოლის კონვენცია შეიძლება გამოყენებული იქნას როგორც პრევენციული ინტერვენციების სახელმძღვანელო პრინციპები. კონვენცია სახელმწიფოების უფლებამოსილებაში ტოვებს მისი მოთხოვნების გავრცელებას ოჯახური ძალადობის, მათ შორის ბავშვებისა და ხანდაბმულების მიმართ ოჯახური ძალადობის ყველა ფორმებზე, და წევრ სახელმწიფოებს შეუძლიათ კიდევ უფრო ყოვლისმომცველი პრევენციული ზომები გაატარონ ეროვნულ დონეზე, რათა სტამბოლის კონვენციის საფუძველზე ძალადობის სხვა ფორმებიც მოიცვან. წინამდებარე დოკუმენტში ასახული პრევენციული ზომების გატარების პრაქტიკული მაგალითები დაგვანახებენ, რომ მიუხედავად იმისა, რომ ამ ზომების ზემოქმედების სრულფასოვანი შეფასება არ ჩატარებულა, ნამდვილად მიზანშეწონილია პრევენციულ ზომებში ინვესტირება ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის შემთხვევების მნიშვნელოვანი შემცირების მიზნით.

გასათვალისწინებელი ზომების ჩამონათვალი

პრევენციული ზომები ყველაზე უფრო ეფექტურია, როდესაც ისინი არ ხორციელდება იზოლირებულად, არამედ ინტეგრირებულია ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთაზე მიმართულ უფრო ფართო პოლისტიკურ მიდგომებთან. სტამბოლის კონვენცია მოუწოდებს მხარეებს შეიმუშაონ ინტეგრირებული პოლიტიკა, რომელიც „ეფექტურად განხორციელდება სახელმწიფოს მთელ ტერიტორიაზე, თანმიმდევრული და კოორდინირებული იქნება, და ყველა საჭირო ზომებს გაითვალისწინებს ძალადობის ყველა ფორმასთან ბრძოლის მიზნით“. მნიშვნელოვანია უზრუნველყოფილი იქნას, რომ ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენცია მოცემულ სფეროში ეროვნული პოლიტიკის განუყოფელი ნაწილი გახდეს, დამოუკიდებლად იმისა, ეს პოლიტიკა ასახულია სამოქმედო გეგმაში, ეროვნულ სტრატეგიაში, თუ პოლიტიკის რამდენიმე დოკუმენტში.

ქვემოთ ჩამოთვლილი ზომების ჩამონათვალი დაეხმარება სახელმწიფოებს იმის უზრუნველყოფაში, რომ სტამბოლის კონვენციით მოცული სხვადასხვა ასპექტები ასახული იქნას ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციაზე მიმართულ თანმიმდევრულ და ინტეგრირებულ პოლიტიკაში.

- პრევენციული ზომები ყველა დონეზეა მიმართული, მათ შორის საზოგადოების, ინსტიტუციონალურ, თემის და ინდივიდუალურ დონეზე, რათ უზრუნველყოფილი იქნას ძალადობის ხელშემწყობი ფაქტორების აღმოფხვრა ისეთი ეკოლოგიური მოდელების გამოყენებით, როგორცაა ჰაგემან-უაიტის მოდელი (2010)

□ პრევენციული მოდელები ხელს უნდა უწყობდნენ გენდერული სტერეოტიპების აღმოფხვრას შემდეგი გზით:

o კანონმდებლობის გადასინჯვა, რომელიც ხელს უწყობს გენდერული სტერეოტიპების დამკვიდრებას, ან თავად ადგენს ასეთ სტერეოტიპებს

o კამპანიების ჩატარება, რომლებიც ხელს უწყობენ გენდერულ სტერეოტიპებზე დაფუძნებული სოციალური ნორმების გარდაქმნას, მსხვერპლის დანაშაულის პრაქტიკის აღმოფხვრას, პოზიტიური ქცევისა და დამოკიდებულებების დამკვიდრებას საზოგადოების ყველა დონეზე.

o მედია ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა გენდერული თანასწორობის კულტურის დამკვიდრების ხელშეწყობის და ქალთა მიმართ გენდერული ძალადობის და მისი გამომწვევი მიზეზების შესახებ ცნობიერების ამაღლება

o ადრეული ინტერვენციის ზომები ბავშვებისა და ახალგაზრდების განათლების მიზნით როგორც ფორმალურ, ასევე არაფორმალურ საგანმანათლებლო სექტორში შესაბამისი პროგრამების განხორციელების გზით, რომლებიც მიმართულია ქალთა უფლებების დაცვის ხელშეწყობაზე, გენდერული სტერეოტიპების და იმ დამოკიდებულებების ჩამოყალიბების ხელშეწყობი ფაქტორების აღმოფხვრაზე, რომელთა გამო გენდერული ძალადობა მისაღებადაა მიჩნეული; ამ ძალადობის განმაპირობებელი ძირეული მიზეზების გაცნობიერების ხელშეწყობა და განათლება იმის თაობაზე, თუ რა მოიაზრება ჯანსაღ და პატივისცემაზე აგებულ ურთიერთობებში.

□ ზომები უნდა ითვალისწინებდნენ მამაკაცებისა და ბიჭების ჩართვას მათ განხორციელებაში რათა პოზიტიური ცვლილებების დამკვიდრების მამოძრავებელ ძალა გახდნენ. ეს სხვადასხვა ინტერვენციების განხორციელების გზით უნდა იქნას მიღწეული კრეატიული, მონაწილეობრივი და ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენებით; იმავდროულად, დაძლეული უდა იქნას წინააღმდეგობა და ზომები გენდერულ ასპექტებზე მომუშავე ქალთა ორგანიზაციებთან ერთობლივად უნდა დაიგეგმოს.

- პრევენციული ზომები ხელს უნდა უწყობდნენ ქალთა გაძლიერებას როგორც ეკონომიკურ, ასევე პოლიტიკურ სფეროებში უარყოფითი გენდერული სტერეოტიპების და უთანასწორობის დაძლევის გზით; საჭიროა დუალური მიდგომის გამოყენება, რომელიც ხელს უწყობს გენდერული ასპექტების გათვალისწინებას კანონმდებლობაში, შესაბამისი ზომების დასახვას ქალთა, მათ შორის მონყვლადი ქალების კონკრეტული საჭიროებების გასათვალისწინებლად.
- ზომების დასახვა გენდერული თანასწორობისა და გენდერულ საფუძველზე ძალადობის შესახებ არსებულ სანდო, დეტალურ, და დესაგრეგირებულ მონაცემებზე დაყრდნობით უნდა დაისახოს, რაც დაგვეხმარება ყველაზე მონყვლადი ჯგუფების იდენტიფიცირებაში ყველა პრევენციული ზომების ეფექტურად განხორციელების მიზნით.

ევროპის საბჭოს ძირითადი რესურსები

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენცია

ევროპის საბჭოს კონვენცია ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ (სტამბოლის კონვენცია)

მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2002)5 ნევრი სახელმწიფოებისადმი ქალთა ძალადობისგან დაცვის შესახებ⁶⁰

მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2007)17 ნევრი სახელმწიფოებისადმი გენდერული თანასწორობის სტანდარტებისა და მექანიზმების შესახებ⁶¹

ევროპის საბჭოს კამპანიის „შევაჩეროთ ქალთა მიმართ ოჯახური ძალადობა“ განხორციელების შეფასების საბოლოო ანგარიში⁶², 2006-2008

⁶⁰ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=280915>

⁶¹ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1215219&Site=CM>

⁶² www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/fnal_Activity_report.pdf

გენდერული სტერეოტიპების დაძლევა

ევროპის საბჭოს მიერ 2013 წლის 4-5 ივლისს ამსტერდამში ორგანიზებული „მედია და ქალების იმიჯი“-ს საკითხებისადმი მიძღვნილი პირველი კონფერენციის ანგარიში⁶³

ევროპის საბჭოს მიერ წევრი სახელმწიფოების მონაწილეობით მომზადებული კრებული „წევრი სახელმწიფოების გამოცდილება ეროვნულ დონეზე გენდერული თანასწორობისა და მედიის სფეროში არსებული გამოწვევებისა და მონინავე პრაქტიკის თაობაზე“, 2014⁶⁴

მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2007)13 წევრი სახელმწიფოებისადმი განათლებაში გენდერული საკითხების მენისტრირმინგის შესახებ⁶⁵

იმ პირების საჭიროებების გათვალისწინება, რომლებიც განსაკუთრებული გარემოებების გამო გახდნენ მონყვლადები

მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2006)19 წევრი სახელმწიფოებისადმი პოზიტიური აღზრდის მხარდაჭერის პოლიტიკის შესახებ⁶⁶

მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია No. R (94) 14 წევრი სახელმწიფოებისადმი ოჯახთან დაკავშირებული თანმიმდევრული და პოლიტიკური პოლიტიკის შესახებ⁶⁷

მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია No. R (90) 2 წევრი სახელმწიფოებისადმი ოჯახურ ძალადობასთან დაკავშირებული სოციალური ზომების შესახებ⁶⁸

⁶³www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/05conferences/2013amsterdam/Report_MediaImageWomen_Amsterdam_en.pdf

⁶⁴GEC(2014) მე-8 გადასინჯვა, ევროპის საბჭოს გენდერული თანასწორობის კომისია, ევროპის საბჭოს მიერ წევრი სახელმწიფოების მონაწილეობით მომზადებული კრებული ეროვნულ დონეზე გენდერული თანასწორობისა და მედიის სფეროში არსებული გამოწვევებისა და მონინავე პრაქტიკის თაობაზე, სტრასბურგი, 2014 წლის 13 მაისი.

⁶⁵<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194631&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

⁶⁶<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1073507&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

⁶⁷<https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=534811&SecMode=1&DocId=515750&Usage=2>

⁶⁸<https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=569827&SecMode=1&DocId=589942&Usage=2>

2011 წლის სახელმძღვანელო პრინციპები ბავშვზე ორიენტირებული ჯანდაცვის შესახებ⁶⁹

2010 წლის სახელმძღვანელო პრინციპები ბავშვის ინტერესებზე ორიენტირებული მართლმსაჯულების შესახებ (ხელმისაწვდომია ევროპის საბჭოს 22 ნევრი ქვეყნის ენაზე)⁷⁰

სახელმძღვანელო პრინციპები ბავშვების ძალადობისგან დაცვის შესახებ ინტეგრირებული ეროვნული სტრატეგიის თაობაზე⁷¹

მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2008)4 ნევრი სახელმწიფოებისადმი მიგრანტი და იმიგრანტი ბავშვების ინტეგრაციის გაძლიერების თაობაზე⁷²

მონაცემთა ბაზა ბოშათა უფლებების დაცვაზე მიმართული პოლიტიკისა და პრაქტიკის შესახებ⁷³

მამაკაცებისა და ბიჭების ჩართულობა

ევროპის საბჭოს პუბლიკაცია მამაკაცთა როლის შესახებ, და ოჯახური ძალადობის დანაშაულის ჩამდენებთან მუშაობა⁷⁴

ქალთა გაძლიერება

ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2003)3 ნევრი სახელმწიფოებისადმი მამაკაცთა და ქალთა დაბალანსებული მონაწილეობის თაობაზე პოლიტიკისა და საჯარო გადამწყვეტილებების მიღებაში⁷⁵

⁶⁹ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1836421&Site=COE>

⁷⁰ www.coe.int/t/dghl/standardsetting/childjustice/Source/GuidelinesChildFriendlyJustice_EN.pdf

⁷¹ www.coe.int/t/dg3/children/News/Guidelines/Recommendation%20CM%20A4%20protection%20of%20children%20_ENG_BD.pdf

⁷² <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1253467&Site=CM>

⁷³ <http://goodpracticeroma.ppa.coe.int/en>

⁷⁴ www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/documentation_studies_publications_en.asp

⁷⁵ [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec\(2003\)3&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec(2003)3&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383)

ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოებში გატარებული პოზიტიური ქმედებები, ქალთა და მამაკაცთა თანასწორობის საკითხებზე სპეციალისტების პოზიტიურ ქმედებათა სამოქმედო ჯგუფის მუშაობის საბოლოო ანგარიში, (EG-S-PA)⁷⁶, 2000

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართალი

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართალის მაგალითები ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის სფეროში ხელმისაწვდომია სტამბოლის კონვენციის ვებგვერდზე⁷⁷

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პუბლიკაციების განყოფილება რეგულარულად აქვეყნებს ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე მონაცემთა ბიულეტენს⁷⁸

შენიშვნა: ყველა კონვენცია ხელმისაწვდომია ევროპის საბჭოს სახელშეკრულებო განყოფილების ვებგვერდზე www.conventions.coe.int ; რეკომენდაციები ხელმისაწვდომია ევროპის საბჭოს ვებგვერდზე (www.coe.int, მინისტრთა კომიტეტი/ადაპტირებული ტექსტები)

⁷⁶[www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/women-decisionmaking/EG-S-PA\(2000\)7_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/women-decisionmaking/EG-S-PA(2000)7_en.pdf).

⁷⁷www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/caselaw_en.asp

⁷⁸www.echr.coe.int/Documents/FS_Violence_Woman_ENG.pdf

ბიბლიოგრაფია

დ. ალბარაკინი (2005), ახალი კანონი გენდერულ საფუძველზე ძალადობის თაობაზე ზემოქმედებას ახდენს დასაქმების ადგილას არსებულ ურთიერთობებზე, ევროპული სანარმოო ურთიერთობების ონლაინ ობსერვატორია

ა. ბერკოვიცი (2004), მამაკაცებთან მუშაობა ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის მიზნით (პირველი ნაწილი), გამოყენებითი კვლევების ფორუმი, ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციის ეროვნული ონლაინ რესურს ცენტრი (vawnet.org)

ე. ბოდელონი (2012) “ოჯახური ძალადობიდან გენდერულ ძალადობამდე. ესპანეთის მართლმსაჯულების სისტემაში გენდერული ძალადობისადმი მიდგომების გარდაქმნა“, ი. ანტალი, მ. როთი და გ. კრეაცო, დახურული კარების მიღმა. ოჯახური ძალადობა და მართლმსაჯულების სისტემა, Cluj University Press, Cluj-Napoca

Care International (2012), ახალგაზრდა მამაკაცების ინიციატივა: დასავლეთ ბალკანეთში ახალგაზრდების ჩართვა გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფასა და ძალადობის პრევენციაში: პრაქტიკული მაგალითი, Care International, ბანია ლუკა, ბოსნია და ჰერცეგოვინა

რ. კუკი და ს. კიუბაკი (2010), გენდერული სტერეოტიპების ჩამოყალიბება: ტრანსნაციონალური სამართლებრივი პერსპექტივები, პენსილვანიის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, ფილადელფია

ევროპის საბჭო (2011), განმარტებითი ბარათი ევროპის საბჭოს კონვენციისადმი ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ, ევროპის საბჭოს გამომცემლობა, სტრასბურგი

ევროპის საბჭო (2013a), ქალები და ჟურნალისტიკა, მედია პროფესიონალების წინაშე არსებული გამოწვევები პრაქტიკაში დემოკრატიის დამკვიდრების, მაღალხარისხიანი ჟურნალისტური მასალების მომზადების, და გენდერულ სტერეოტიპებთან ბრძოლის სფეროში, სტრასბურგი

ევროპის საბჭო (2013b), ევროპის საბჭოს მიერ ორგანიზე-

ბული „მედია და ქალების იმიჯი“-ს საკითხებისადმი მიძღვნილი პირველი კონფერენციის ანგარიში, სტრასბურგი
ევროპის საბჭო (2014a), ევროპის საბჭოს გენდერული თანასწორობის სტრატეგია 2014- 2017, ევროპის საბჭო, სტრასბურგი

ევროპის საბჭო (2014b), ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოების მიერ ქალთა ძალადობისგან დაცვის შესახებ რეკომენდაცია Rec(2002)5-ის განხორციელების მონიტორინგის მეოთხე რაუნდის შედეგების ანგარიში, ევროპის საბჭო, სტრასბურგი

ევროპის საბჭო (2014c), ქალთა მიმართ ძალადობის შესახებ ცნობიერების ამაღლება: სტამბოლის კონვენციის მე-13 მუხლი, სერია: სტამბოლის კონვენციის შესახებ დოკუმენტების კრებული, ევროპის საბჭო, სტრასბურგი

ევროპის საბჭო (2014d), წევრი სახელმწიფოების გამოცდილების ამსახველი კრებული საერთაშორისო დონეზე გენდერული თანასწორობის, კარგი პრაქტიკისა და მედიის სფეროში არსებული ძირითადი გამოწვევების თაობაზე, ევროპის საბჭო, სტრასბურგი

ევროპის საბჭო და Amnesty International (2014), ევროპის საბჭოს კონვენცია ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახური ძალადობის პრევენციისა და აღკვეთის შესახებ როგორც ინსტრუმენტი ქალთა გენიტალიების დასახიჩრების პრაქტიკის აღმოფხვრისთვის, ევროპის საბჭო, სტრასბურგი

DFID (2012), სახელმძღვანელო პრინციპი 2: ქალებისა და გოგონების მიმართ ძალადობასთან ბრძოლაზე მიმართული სათემო პროგრამების მომზადების პრაქტიკული სახელმძღვანელო, CHASE სახელმძღვანელო პრინციპების სერია, საერთაშორისო განვითარების დეპარტამენტი, გაერთიანებული სამეფო

ეკმანი და სხვები (2007), მამაკაცური ქცევისა და ძალადობის ასპექტების კვლევა, ICRW და CARE International, ონლაინ პუბლიკაცია

EIGE (2012), ქალთა მიმართ სექსუალური ძალადობის პრევენციის მიზნით ევროკავშირში არსებული მონაცემებისა და რესურსების იდენტიფიცირება და რუქის შედგენა, ევროპის

საბჭოს პუბლიკაციების განყოფილება, ლუქსემბურგი
EIGE (2013), კვლევა „ოჯახური ძალადობის აღკვეთაზე მიმართული მეთოდების, ინსტრუმენტებისა და კარგი პრაქტიკის თაობაზე“ (პეკინის მოქმედებათა პლატფორმა, D მიმართულება), ცნობიერების ამაღლება, ევროპის საბჭოს პუბლიკაციების განყოფილება, ლუქსემბურგი

EIGE (2013a), კვლევა „ოჯახური ძალადობის აღკვეთაზე მიმართული მეთოდების, ინსტრუმენტებისა და კარგი პრაქტიკის თაობაზე“ (პეკინის მოქმედებათა პლატფორმა, D მიმართულება), ტრენინგი, ევროპის საბჭოს პუბლიკაციების განყოფილება, ლუქსემბურგი

ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთა (2011), სხვა სამყაროს არსებობა შესაძლებელია: მოწოდება გრძელვადიანი და მიზანმიმართული ზომების გატარებისკენ ქალებისა და გოგონების მიმართ ძალადობის აღკვეთის მიზნით, ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთის კოალიცია ლონდონი

ევროკომისია, ქალებისა და ბავშვების მიმართ და სექსუალური ორიენტაციის ნიშნით ძალადობის აღმოფხვრაზე მიმართული კვლევა ეროვნული კანონმდებლობის სტანდარტიზაციის შესაძლებლობებისა და საჭიროებების შეფასების გზით, ევროკავშირის პუბლიკაციების განყოფილება, ლუქსემბურგი

ჰაგემან-უაითი და სხვები, (2010), “ფაქტორები, რომლებიც ხელს უწყობენ ქალებისა და ბავშვების მიმართ და სექსუალური ორიენტაციის ნიშნით ძალადობას - მრავალდონიანი ინტერაქტიული მოდელი“, ევროკომისია, ქალებისა და ბავშვების მიმართ და სექსუალური ორიენტაციის ნიშნით ძალადობის აღმოფხვრაზე მიმართული კვლევა ეროვნული კანონმდებლობის სტანდარტიზაციის შესაძლებლობებისა და საჭიროებების შეფასების გზით, ევროკავშირის პუბლიკაციების განყოფილება, ლუქსემბურგი

ლ. ჰეისე (1998), “ქალთა მიმართ ძალადობა: ინტეგრირებუ-

ლი ეკოლოგიური ჩარჩო, ქალთა მიმართ ძალადობა 1998 ტომი 4 No. 3, გვ. 262-290.

ლ. ჰეისე (2011), რა მუშაობს ეფექტურად ძალადობის პრევენციის მიზნით? მტკიცებულებების კვლევა, STRIVE კვლევითი კონსორციუმი, ლონდონის ჰიგიენისა და ტროპიკული მედიცინის ინსტიტუტის დოკუმენტი, ლონდონი

მ. ჰტუნი და ს.ლ. უელდონი (2012), “პოლიტიკის პროგრესულ ცვლილებებს სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციები განაპირობებენ: ქალთა მიმართ ძალადობასთან ბრძოლა გლობალური პერსპექტივიდან, 1975–2005”, ამერიკული პოლიტიკური მეცნიერებების კვლევა, ტომი 106, გამოცემა 03, გვ. 548-69

ე. იოჰანსენი და სხვები (2013), “რა მუშაობს, და რა არა: პოპულარული მიდგომების მიმოხილვა ქალთა სასქესო ორგანოების დასახიჩრების პრაქტიკის აღმოფხვრისთვის“, მეანგინეკოლოგიის საერთაშორისო ჟურნალი, ტომი 2013 (2013)

ლ. კელი და ჯ. ლოვეტი (2012), კარგი პრაქტიკის გაზიარება გენდერული თანასწორობის საკითხებზე: ცნობიერების ამაღლებაზე მიმართული აქტივობები ქალების და გოგონების მიმართ ძალადობის აღკვეთის მიზნით, სადისკუსიო ნაშრომი, გაერთიანებული სამეფო, 2012 წლის 7-8 თებერვალი, ევროკომისია (მართლმსაჯულება)

კ. სანდელი (2013), შვედეთის მიერ განსაზღვრული ზომები ქალთა მიმართ მამაკაცების მხრიდან ძალადობასთან ბრძოლის სფეროში, გვ. 4, ქალთა მიმართ ძალადობასთან და გენდერული თანასწორობის სფეროში მონინავე გამოცდილების გაზიარების საკითხებისადმი მიძღვნილ კონფერენციაზე წარდგენილი პრეზენტაცია და კომენტარები, მადრიდი, 2013 წლის 16-17 აპრილი, ევროკომისია (მართლმსაჯულება)

ე. სკამბორი, კ. ვოზნიჩკა, და ნ. ბერგმანი (2013), მამაკაცთა როლი გენდერული თანასწორობის მიღწევაში - ევროპული სტრატეგიები და დასკვნები, ევროპის საბჭოს პუბლიკაცია, ლუქსემბურგი

ნ, სტენლი და სხვები (2009), მამაკაცების საუბარი და გან-

წყობები: ჰალის ოჯახური ძალადობის კონტექსტში სოციალური მარკეტინგის ინიციატივის მიდგომების კვლევა, სოციალური კვლევების სკოლა, ცენტრალური ლანკაშირის უნივერსიტეტი.

UNFPA (2009), მამაკაცებთან პარტნიორობის დამყარება გენდერული ძალადობის დასრულების მიზნით: პრაქტიკა რომელიც ეფექტურად მუშაობს აღმოსავლეთ ევროპასა და ცენტრალურ აზიაში, გაეროს მოსახლეობის ფონდი, ნიუ იორკი
UN Women (2012), სახელმძღვანელო ქალთა მიმართ ძალადობის სამოქმედო გეგმების შესახებ, ნიუ იორკი

ს. უოლბი (2009). გლობალიზაცია და უთანასწორობა: სირთულეები და თანამედროვეობა. სეიგი, UN Women (2012) სახელმძღვანელო ეროვნული სამოქმედო გეგმების შემუშავების საკითხებზე ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთის მიზნით, ნიუ იორკი

მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის/ლონდონის ჰიგიენისა და ტროპიკული მედიცინის ინსტიტუტის დოკუმენტი (2010), ქალების მიმართ ძალადობისა და პარტნიორის მხრიდან სექსუალური ძალადობის პრევენცია: ქმედებების ჩატარება და მტკიცებულებების მოძიება, WHO, ჟენევა

მსოფლიო განვითარების ანგარიში 2012: გენდერული თანასწორობა და განვითარება (2011 წლის სექტემბერი), მსოფლიო ბანკი, ვაშინგტონი

ნულოვანი ტოლერანტობა ძალადობისადმი (2010), ბრიფინგი, პირველადი პრევენცია, ონლაინ პუბლიკაცია

მუხლი 12 - ზოგადი ვალდებულებები

1. მხარეები აუცილებელ ზომებს მიიღებენ ქალისა და კაცის სოციალური და კულტურული ქცევის სტერეოტიპების შეცვლისა და ცრურწმენების, ჩვევების, ტრადიციებისა და სხვა პრაქტიკის შეცვლის მიზნით, რომელიც ეფუძნება ქალთა არასრულფასოვნების იდეას, ან ქალებისა და მამაკაცების სტერეოტიპულ როლებს.

2. მხარეები აუცილებელ საკანონმდებლო ან სხვა ზომებს გაატარებენ ამ კონვენციით განსაზღვრული ძალადობის ფიზიკური ან იურიდიული პირის მიერ ჩადენის პრევენციის მიზნით.

3. ამ თავით გათვალისწინებული ნებისმიერი ზომის განხორციელების პროცესში მხედველობაში იქნება მიღებული და გადაჭრილი იმ პირების კონკრეტული საჭიროებები, რომლებიც გარკვეული გარემოებების გამო მოწყვლადები არიან, და ყველა მსხვერპლის ადამიანის უფლებები სათანადოდ იქნება დაცული.

4. მხარეები საჭირო ზომებს გაატარებენ საზოგადოების ყველა წევრის, განსაკუთრებით მამაკაცების და ბიჭების ნასახალისებლად, რათა მათ აქტიური წვლილი შეიტანონ ამ კონვენციით განსაზღვრული ძალადობის ყველა ფორმის პრევენციაში.

5. მხარეები უზრუნველყოფენ, რომ კულტურა, ჩვევები, რელიგია, ტრადიციები და ეგრეთ წოდებული “ღირსება” არ იქნება მიჩნეული გამართლებად ამ კონვენციის განსაზღვრული ძალადობის ნებისმიერი აქტისათვის.

6. მხარეები საჭირო ზომებს გაატარებენ ქალების უფლებამოსილების გაზრდაზე მიმართული პროგრამების განხორციელებისა და ღონისძიებების ხელშესაწყობად.

www.coe.int

წარმოადგენს კონტინენტის წამყვან ადამიანის უფლებათა ორგანიზაციას. ის მოიცავს 47 წევრ სახელმწიფოს, ამათგან 28 ევროკავშირის წევრია. ევროპის საბჭოს ყველა წევრი სახელმწიფო ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის ხელმომწერია; ესაა საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომელიც მიზნად ისახავს ადამიანის უფლებების, დემოკრატიისა და კანონის უზენაესობის დაცვას. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ზედამხედველობას უწევს წევრ სახელმწიფოებში კონვენციის განხორციელებას.

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE